

IZDAJA IN TISKA
CZP «LJUDSKA PRAVICA»
DIREKTOR BENO ZUPANČIČ
UREJA UREDNIŠKI ODBOR
GLAVNI UREDNIK
IN DIREKTOR LISTA
IVAN SINKOVEC
List izhaja vsak dan razen
petka - Cena 10 dinarjev

Ljudska

PRAVICA

«LJUDSKA PRAVICA»
USTANOVLJENA 4. OKTOBRA
1934 - MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORBO JE IZHAJA-
LA KOT DNEVNIK IN TED-
NIK - OD OSVOBODITVE DO
1. JULJA 1951 KOT DNEVNIK,
NATO PA KOT TEDNIK -
OD 1. JUNJA 1953 IZHAJA V
REDAKCIJSKI POVEZANOSTI
Z «BORBO»

MANIFESTACIJA GEJZIRSKIH KMETOV IN DELAVCEV OB TITOVEM OBISKU

Na bombažnih nasadih

Naš predsednik si je podrobno ogledal nasade, namakalne naprave in agrotehniške ustanove v Gejziru, glavnem področju bombažnih kultur v Sudanu

Uad Medani, 16. febr. (Tanjug) Predsednik Tito in njegovo spremstvo sta se večeraj mudila v Gejziru, pokrajini, kjer pridelajo največ sudanskega bombaža. Pokrajina leži južno od Kartuma. Državni gostje, ki jih je spremljal general Abud in več članov vrhovnega vojaškega sveta in vlade, so se ustavili tudi v glavnem mestu pokrajine Uad Medaniju.

Gostom so tu priredili pristržen sprejem, ki se je spremenil v navdušene manifestacije predsedniku Titu in Jugoslaviji. Ze pred železniško postajo, po ulicah mesta, ki šteje okrog 50.000 prebivalcev, ob ogledu posameznih ustanov in objektov so ljudje navdušeno vzklicali predsedniku Titu. Solski otroci so mahali z zastavicami, delavci in kmetje so vzklicali: «Aša Tito, aša Abud!» («Na živijo Tito! Na živijo Abud!») V bližnjem Marianganu, kjer je predsednik Tito potem ustavil, da bi si ogledal bombažno sortirnico in čistilnico, so mu spet delavci izkazali največje spoštovanje. Pristržne manifestacije so izpricale simpatije in ugled, ki jih predsednik Tito in Jugoslavija uživata v tej afriški deželi, nedavno osvobojeni izpod kolonializma.

Ko je predsednik Tito pozneje z vlakom nadaljeval potovanje proti mestu Senaru, kjer so zgradili velik jez, so množice njemu in njegovemu spremstvu spet pridile tople manifestacije. Na vseh postajah se je posebni vlak ustavil, da bi gostje sprejeli pozdrave in darila prebivalstva. Mnogi ljudje so prispeli k železnici od daleč na velbiidih, da bi pozdravili jugoslovanske goste. Privedla jih je želja, da bi pozdravili predsednika Tita, prek njega pa novo Jugoslavijo, o kateri so že mnogo slišali in jo zelo občudujejo.

Slovo romunskega veleposlanika v Beogradu

Beograd, 16. febr. (Tanjug). Podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Edvard Kardelj je danes dopoldne sprejel romunskega veleposlanika Guina, ki odhaja iz Beograda na novo službeno mesto.

Na vmesnih postajah so posamezne skupine ljudi uprizorjale ljudske ples, med njimi tudi nekatere tradicionalne bojne ples. Jugoslovanskim gostom so poklonili domačini tudi mnogo daril. Med potovanjem po teh krajih so si predsednik Tito in njegovo spremstvo ogledali več ustanov in naselij, kjer so spoznali nekatere oblike gospodarskega življenja.

V Uad Medaniju, središču sudanskih bombažnih nasadov, je bil predsednik Tito v centrali za umetno namakanje vsega tega področja. Nekaj časa se je mudil tudi pri guvernerju, kjer so gostom pripravili zajtrk. Potem so si jugoslovanski gostje in njihovi gostitelji ogledali kmetijsko znanstveno postajo, kjer je predsednik Tito napisal v spominsko knjigo:

«Kar sem videl v tem znanstvenem inštitutu, je napravilo name globok vtis. Zelo ljubo mi je, ko vidim v tej prijateljski de-

želi, kako uspešno urejajo za sudansko ljudstvo važne probleme. Znanstvenikom želim v prihodnosti mnogo uspehov!»

Potem so se gostje odpeljali v Barkat, kjer so v upravi za zboljševanje gospodarskih razmer v teh krajih videli barvni film o negi in pridelovanju bombaža v Gejziru. Jugoslovanski gostje so si ogledali tudi polja, kjer so ljudje obirali bombaž.

Pokrajina Gejzir je ravnina med Belim in Modrim Nilom južno od Kartuma. Bombažne plantaže so uredili tu leta 1925, ko so zgradili jez Senar na Modrem Nilu. Jez je dolg 3 km. Ta je temelj vsega namakalnega sistema. V vodnih zbiralnikih je nad 900 milijonov kubikov vode. Z vodo iz umetnega jezera namakajo plantaže, na katerih pridelajo letno po 120.000 ton bombaža. Ves letni pridelek bombaža pa znaša v Sudanu 135.000 ton. Po vrhu

jezu sta speljani cesta in železnica.

Pređen so začeli urejati plantaže, je vlada vzela od lastnikov zemljo za daljšo dobo v zakup. Zdaj zemljo na drobno dajejo v zakup kmečkemu prebivalstvu. Od kar je sudanska uprava leta 1950 prevzela od neke britanske družbe upravo v pokrajini Gejzir, pridelujejo bombaž v dvojni kooperaciji med vlado in delničarji. Zakupniki so dolžni zagotoviti potrebno delovno silo in po navodilih pokrajinske uprave obdelovati zemljo. Sistem proizvodnje sloni na načelu kolobarjenja. Pokrajinska uprava daje zakupnikom posojila, da lahko dobe delovno silo in povsem izkoristijo zemljo, si priskrbe vodo za namakanje plantaž, vzdržujejo prekope, skrbje za dobro seme, prevoz in prodajo bombaža. Od izkupička zanj si obdrže zakupniki 40 odstotkov, 40 odstotkov dobi država, 20 odstotkov pa gre za kritje raznih stroškov. Zakupniki so dolžni prodati državi ves pridelek. Na gejzirskih plantažah je kakih 25 tisoč zakupnikov. Spričo stalnih in rednih dohodkov je življenjski standard tu višji kakor drugod v deželi.

Miha Marinko sprejel tuje novinarje

Ljubljana, 16. febr. (Tanjug). Predsednik Ljudske skupščine Slovenije Miha Marinko je sprejel danes v Klubu ljudskih poslancev v Ljubljani v Beogradu akreditirane novinarje tujih agencij, časnikov in radijskih postaj. Po tridnevem potovanju po Sloveniji so novinarji davi prispeli v Ljubljano. Med sprejemom jih je Miha Marinko seznanil z gospodarskim in družbenim razvojem Slovenije, potem pa odgovorjal na njihova vprašanja. Med obiskom v Sloveniji, ki

ga je organiziral Sekretariat za informacije, so obiskali novinarji tudi Celje, Maribor, rudnik lignita v Velenju ter novo termocentralo v Soštanju. Iz Maribora so se večeraj odpeljali z vzpenjačo na Pohorje. Republiški urad za informacije je priredil danes tujim novinarjem kosilo, ki so se ga udeležili tudi predstavniki jugoslovanskih radijskih postaj, časnikov in agencij. Popoldne si bodo tuji dopisniki ogledali Ljubljano, zvečer pa se vrnejo v Beograd.

Zahodni odgovori na sovjetsko pobudo o nemškem vprašanju

V bonnskem odgovoru prvi korak k dejanskemu pripoznanju vzhodnonemške države?

Moskva, 16. febr. (AP). Veleposlanstvo ZDA in Velike Britanije v Moskvi sta danes izročili sovjetskemu zunanjemu ministru odgovora svojih vlad na sovjetsko noto z dne 10. januarja, v kateri je SZ predlagala konferenco za mirovno pogodbo z Nemčijo in ureditev berlinskega vprašanja. Danes sta bila izročena tudi francoski in zahodnonemški odgovor na to noto. Besedilo odgovora zahodnih sil na sovjetsko noto so odobrili na zadnjem sestanku stalnega sveta Atlantske zveze.

Kakor sodijo, so zdaj v Bonnu predvsem hudo v skrbeh, da ne bi štiri velesile prepustile nemško združitve v tej ali oni obliki obema nemškima državama, da ga uredita med seboj. Hkrati se Bonn tudi boji, da ne bi prišlo do morebitnih sporazumov o delni omejitvi oborožitve v Evropi, kar bi po bonnskem mnenju najbolj škodovalo Zahodni Nemčiji.

Bonnska nota ne vsebuje nobenih protipredlogov. M. Bajec

Odgovor ZDA

Washington, 16. febr. (AP). V odgovoru na sovjetsko noto z dne 10. januarja izraža vlada

ZDA pripravljenost sodelovati na konferenci štirih zunanjih ministrov, ki bi razpravljali o nemškem vprašanju. Datum in kraj konference naj bi določili po diplomatski poti. Nemške predstavnike bi morali povabiti na konferenco in se posvetovati z njimi. V prvem delu odgovora poudarja vlada ZDA, da je razdeljena Nemčija nevarna za evropsko varnost in svetovni mir, zaradi česar hočejo rešiti ta problem s pogajanjem med predstavniki štirih sil. V noti je nadalje izraženo mnenje, da «sovjetska pobuda, ki teži po odpravi nekaterih odgovornosti glede Berlina, predstavlja nevarnost za mir v svetu». Zahodne sile nimajo druge izbire, kakor pridržati si pravico vzdrževanja zvez z zahodno. i sektorji v Berlinu, je rečeno na koncu v noti.

Slikovit defile plemen

Zanimive dirke konj in kamel na športnem prostoru v El Ōbeidu — Danes zaključni razgovori v Kartumu in objava skupnega poročila

El Ōbeid, 17. febr. (Tanjug) — Predsednik Tito, njegova soproga in člani jugoslovanske delegacije so s predsednikom Vrhovnega vojaškega sveta generalom Abudom, notranjim ministrom Vahabom in drugimi visokimi sudanskimi osebnostmi prispeli danes dopoldne v El Ōbeid, glavno mesto sudanske pokrajine Kordofan.

Mesto, ki ima 52.000 prebivalcev, je 320 km daleč od Kartuma.

Potem ko so odigrali jugoslovansko in sudansko himno in ko sta predsednik Tito in predsednik Abud pregledala častno četo, so se jugoslovanski gostje v spremstvu svojih gostiteljev napotili po «Cesti maršala Tita» na dirkališče. Tu so bili postrojeni na kamelah in konjih predstavniki raznih plemen, ki so prišli pozdravit predsednika Tita in preko njega jugoslovanske narode.

Ulico, ki veže letališče in športno dirkališče, so preimenovali na čast uradnega obiska predsednika Tita v Cesto maršala Tita.

Na športnem prostoru so pripadniki raznih plemen navdušeno pozdravili predsednika Tita, jugoslovanske goste in predsednika Abuda. Po starem običaju so ob pozdravljanju mahali z meči v dvignjenih desnah. V arabščini je bilo slišati mnoge tople dobrodošlice jugoslovanskemu gostu in predsedniku Abudu.

Nekaj po enajsti uri, ko sta predsednik Tito in predsednik Abud stopila na svečano okrašeno tribuno, se je začel defile. Športni prostor je nudil ob tej priložnosti nepozabno sliko. Na čelu vsakega plemena so bili konjeniki z jugoslovanskimi in sudanskimi zastavami. Za njimi v dragocenih oblekah plemenski voditelji na lahkih arabcih, nato pa dolge kolone pripadnikov plemen na kamelah. Zvrstila so se plemena Bedria, Gavama, Havazma, Nuba, Darhamid, Kababiš, Havavir in Kavala.

Po končanem defileju so bile

zanimive dirke kamel in konj, nato pa so jahati na arabcih izvedli nekaj razburljivih točk.

Popoldne je predsednik Tito prisostvoval na mestnem stadionu izvajanju narodnih plesov.

Mesto El Ōbeid, kjer se je danes mudil predsednik Tito, je središče pokrajine Kordofan. Ta pokrajina leži v pasu srednjih letnih padavin in v Kordofanu pridelujejo velike količine žita in oljnic, ki jih izvažajo tudi v druge kraje dežele. Dežela slovi tudi po gumiarabikumu. Kakor je znano, krije Sudan 90 odstotkov svetovnih potreb po gumiarabikumu. Jutrišnji, predzadnji dan oivanja v Sudanu bo predsednik Tito prebil v Kartumu. Ze prej so sporočili, da bodo jutri zaključni uradni razgovori. Pričakujejo tudi objavo skupnega poročila.

Napoved obiska v Grčiji

Beograd, 16. febr. (Tanjug). V Beogradu in v Atenah je bilo objavljeno skupno poročilo o obisku predsednika Tita v Grčiji. Poročilo se glasi:

Na povabilo grške vlade bo predsednik FLR Jugoslavije Josip Broz Tito na povratku z obiska v azijskih in afriških deželah dne 2. marca prispel v Grčijo.

Predsednik Jugoslavije se bo mudil 2. in 3. marca na Rodosu in bo imel razgovore z ministrskim predsednikom Karamanlisom.

Kralja Pavla zaradi uradnega obiska v Etiopiji, o katerem so se že prej dogovorili, ta čas ne bo v Grčiji.

Bonn, 16. febr. Tu je bilo objavljeno besedilo note zahodnonemške vlade, ki jo je njen veleposlanik v Moskvi danes oddal v sovjetskem zunanjem ministru. Za razliko od not treh zahodnih sil, o katerih so se dogovorili, da morajo vsebovati formulacijo o «odločni zavrnitvi sovjetskih zahtev nasproti Berlinu» in šele potem o ponudbah za pogajanja o nemški in evropski varnosti, se zahodnonemška nota omejuje na potrebo, da bi sklicali četvero konferenco. Berlinskega vprašanja sploh ne omenja, s čimer so hoteli poudariti, da so za ureditev tega problema odgovorne le velesile. Samo z enim stavkom opozarja nota na potrebo, da bi se zunanji ministri teh sil sporazumeli o «obliki nemškega sodelovanja» na pogajanja s Sovjetsko zvezo.

Za to previdno formulacijo tiči želja bonnske vlade, da bi kakorkoli sodelovala na konferenci, pa čeprav bi bila sprejeta sovjetska zahteva, da morajo v tem primeru sodelovati na konferenci tudi predstavniki vzhodnonemške vlade. Bonn že računa s to možnostjo, čeprav nasprotuje njegovi tezi, da «ni dveh nemških držav». V tem smislu pomeni ta formulacija tudi prvi korak k pripoznanju Vzhodne Nemčije in k opusitvi dosedanjega stališča Zahoda, ki ima Bonn izključno pravico zastopati ves nemški narod.

Soglasje glede Cipra

London, 16. febr. (Reuter) Kakor se je zvedelo v obveščenih krogih britanske prestolnice, so zunanji ministri Lloyd, Averof in Zorlu dosegli popolno soglasje o proceduralnih vprašanjih za jutrišnjo konferenco o Cipru. Isti krogi izjavljajo, da so načelno sporazumni glede osnovnih vprašanj, ki se nanašajo na prihodnost Cipra.

SEGNIEVA VLADA

se bo naslonila na desnico v rimskem parlamentu
(OD DOPISNIKA «BORBE» IN «LJUDSKE PRAVICE»)

Rim, 16. febr. Antonio Segni je sklical za nočjo prvo sejo svojih ministrov. Po krizi, ki je trajala cele tri tedne, je dobila dežela novo vlado, drugo po volitvah, ki so bile lani 25. maja.

Ko so večeraj objavili imena novih ministrov, javnost ni bila presenečena. Bilo je že znano, da bodo v novi vladi sami demokrati. Znan je bil tudi program, pa Segnjev namen, da se v parlamentu nasloni na liberalce, monarhiste in neofasiste tako, da bo imel v zbornici 338 glasov (za večino jih zadostuje 298) in podobno večino tudi v senatu.

Stevljivo razmerje bo torej za Segnjevo vlado ugodno. Njegov položaj bo v tem trdnjši, kakor je bil Fanfanijev. Demokratski «Popolo» pravi danes, da se demokrati tudi tokrat niso zneverili svojih dolžnosti, da prevzamejo vodstvo dežele in da je krščanska demokracija je tretjič po vojni «primorana storiti to na enostranski podlagi».

Opozicijski časniki pa niso zamudili priložnosti, da pokažejo drugo plat medalje doverljajne vladne krize. V nedeljskih izdajah «Unita» in «Avanti» sta Togliatti in Nenni objavila uvodnika, ki pravzaprav pomenita najbolj neposredni komentar o perspektivah nove vlade in sedanjem položaju v deželi. Oba sta opozorila na to, da je položaj težaven, da je Segnjev program nezadosten, celo zgrešen.

Zasebna pobuda, ki jo namestila vlada podpreti, je pravzaprav pobuda monopolov. Javna dela so samo začasen ukrep proti brezposelnosti. Odprto je ostalo vprašanje agrarnih pogodb, sistematizacije državnih uslužbencev itd. Naslonitev na desne reakcionarne in konservativne sile krije v sebi hude nevarnosti ne samo za ugled in politiko demokristjanov, marveč za vso deželo. Ni namreč moč zavreti napredovanja reakcionarnih sil in hkrati na široko odprti vrata političnemu in gospodarskemu napredku v deželi, če ne bodo začele vse sile delavskega razreda, pa naj bodo posvete al katoliške, sodelovati, pravši Togliatti.

Po Nennijevem mnenju je sedanjí položaj težaven za deželo, za organizacije in za ljudske množice, vstevši katoliške. V njem pa so močni elementi pobude in boja za demokracijo. V. K.

VREMENSKA NAPOVED

za torek 17. februarja 1959
V zahodnih krajih deloma sončno, v vzhodnih krajih Slovenije zmerno oblačno. Temperatura ponoči do -10, v Primorju nekaj nad 0, najvišja dnevna nad 6, v Primorju do 11 stopinj C.
Nad zahodno in srednjo Evropo se še vedno zadržuje področje visokega zračnega pritiska. Od severa se pomikajo proti Panonski ravnini in dalje proti Balkanu slabotne frontalne motnje, vendar bodo vplivale le s povečano oblačnostjo na naše kraje.

Iz zgodovine delavskega gibanja

16. Umrl je Prežihov Voranc

Na današnji dan pred osmimi leti je v Mariboru umrl Prežihov Voranc, književnik komunist, eden od ustanoviteljev prve celice Komunistične partije Slovenije.

Prežihov Voranc (njegov krstno ime je Lovro Kuhar) je sin Koroške. V rani mladosti je odrinil v svet in delal pred prvo svetovno vojno kot fizični delavec v tovarni papirja pri Gorici. Neposredno pred vojno leta 1911 se je začel šolati v Ljubljani, potem pa na Dunaju. V prvi svetovni vojni je bil na fronti v Italiji, od koder je skušal zbežati. Konec vojne je dočkal v ujetniškem taborišču.

Po vojni leta 1920 je delal Voranc kot blagajnik bratovske blagajne v tovarni v svojem rodnem kraju. Tu je ustanovil prvo celico Komunistične partije in veliko pisal v napredne liste in časopise tistega časa. Leta 1925 je objavil prvo knjigo novel. Voranc je eden tistih književnikov, ki niso imeli možnosti, da bi se redno izobražili v šolah, marveč si je v literaturi utiral pot z močjo svoje nadarjenosti in volje, da bi se izobrazil.

Sestojanarska diktatura je prisilila tudi Voranca, da je zbežal v tujino, v Francijo, Avstrijo, na Češko in v Romunijo. V burnem letu 1934 je bil v zaporu na Dunaju, kjer je tudi napisal prvi slovenski roman iz prve svetovne vojne »Doberdob«, v katerem je opisal nesmiselnost in grozote vojne, ki je opustošila mnogo slovenskih krajev. Zanimivo je, da je ta roman dumajška cenzura zaplenila in mu ga vrnila pozneje, ko ga je zahteval iz Pariza. Slovenci so lahko brali ta roman neposredno pred drugo svetovno vojno.

Voranc je v tujini aktivno sodeloval v socialističnem tisku. V norveškem partijskem glasilu je že leta 1933 javno napadel Knuta Hamsuna kot oznanjevalca fašizma. V Avstriji je bil zaradi ilegalnega pripravljanja lista »Punt« aretiran. Tam je sodeloval tudi v listu »Press Korrespondenz« in drugih. Leta 1939 je napisal roman »Požganica«.

V začetku druge svetovne vojne leta 1941 je Voranc ilegalno živel v Zagrebu, kjer je pisal svoj znan roman »Jamnica«, pozneje pa se je preselil v Ljubljano. Tam so ga leta 1943 ujeli in odpeljali v italijanska, pozneje pa v nemška koncentracijska taborišča.

Po vojni je Voranc nadaljeval književno delo v svoji rodnici Koroški. Sele pozno jeseni leta 1949 se je zaradi bolezni preselil v Maribor, kjer je nekaj mesecev pozneje tudi umrl.

Prežihov Voranc je ena zelo markantnih osebnosti slovenskega naroda. Ostal je zvest svojim mladostnim idealom iz časov, ko je osnoval prvo celico Komunistične partije v svojem rodnem kraju. Njegovi ljudje v literaturi so mali ljudje Koroške, kmetje, delavci, ki so bili do včeraj kmetje, brezdomci in drugi. Povečini so to samorastniki njegovega kraja, močno navezani na svojo zemljo. V svojih delih obravnava razredni boj, boj za obstanek in človeške pravice. Iz njih zelo pogosto vije humanizem s socializmom prežetega pisatelja, ki je posebno ljubil malega človeka svojega kraja.

Književnega dela Prežihovega Voranca, kateremu je bilo predneseno posvečeno njegovo življenje, ni moč ločiti od njegovega političnega dela in prepričanja. Bil je eden uglednih partijskih delavcev, ki je med drugim kot delegat Komunistične partije Jugoslavije prisostvoval VII. kongresu Komunistične internacionale s tovarišem Titom in drugimi.

Skupščinski odbori zasedali

Odbori so razpravljali o predlogih zakona o veterinarski službi Slovenije in zakona o narodnih parkih, o poročilu Izvršnega sveta za leto 1958 in o nekaterih predlaganih odlokih

Ljubljana, 16. februarja. — V prostorih Ljudske skupščine LR Slovenije je danes zasedalo več skupščinskih odborov, tako odbor za gospodarstvo Republiškega zbora, odbor za gospodarske organizacije Zbora proizvajalcev ter zakonodajna odbora Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LR Slovenije.

Zakonodajna odbora sta na skupni seji obravnavala in sklepala o predlogu zakona o veterinarski službi v LRS, o predlogu odloka o ustanovitvi in delovnem področju stalnega odbora Ljudske skupščine LRS za vloge in pritožbe ter o predlogu odloka o ukinitvi republiškega odbora za predloge in pritožbe. Vse predloge sta oba odbora sprejela brez bistvenih pripomb.

Na ločeni seji je zakonodajni odbor Republiškega zbora obravnaval predlog zakona o spremembi zakona o Univerzi v Ljubljani in predlog zakona o narodnih parkih. Oba predloga zakonov je kratko obrazložil predstavnik Izvršnega sveta Boris Kocjančič. Prvi predlog so sprejeli brez pripomb, okrog predloga zakona o narodnih parkih pa se je razvila obširnejša debata. Stavljen je bil amandma, ki v bistvu teži za učinkovitejšo zaščito narodnih parkov.

RAZPRAVA V ODBORU ZA GOSPODARSTVO REPUBLIŠKEGA ZBORA

Odbor za gospodarstvo Republiškega zbora je najprej razpravljalo o poročilu Izvršnega sveta za leto 1958. V diskusiji so člani odbora dali k poročilu nekatere pripombe oziroma priporočila, tako na primer o delavskem upravljanju v komunalnih podjetjih, kjer ni dovolj zainteresiranosti, nadalje pripombe k ugotovitvam o gibanju zaposlenosti in produktivnosti dela in pripombe k dajanju dovoljenj za delo žag veneciank, ki obratujejo neracionalno in dopuščajo razne špekulacije z lesom. Prav tako so sprejeli priporočilo za enotno uvedbo zadržnih dognov za odkup živine in pripombo o potrebi usmerjanja stanovanjske gradnje v tem smislu, naj si delavci grade lastne hišice v bližini podjetij ne pa v oddaljenih domačih vaseh na kmetijski zemlji.

SOCIALIZACIJA VETERINARSKE SLUŽBE

Odbor je nato razpravljalo o predlogu zakona o veterinarski službi. Namen tega zakona je organizirati veterinarsko službo zaradi njene socializacije, jo usmeriti v aktivno preprečevanje živalskih bolezni in jo razširiti zaradi pospeševanje intenzivne živinoreje, hkrati pa zagotoviti povsod ločitev inšpekcijske in operativne službe. Poleg veterinarskih inšpektoratov predvideva zakonski predlog veterinarske postaje za območje ene občine ali več občin, ki naj opravljajo operativne naloge (preprečevanje bolezni in zdravljenje). Veterinarski

zavodi, ki jih ustanovljajo okrajni ljudski odbori, pa naj vodijo delo pri preprečevanju in zatiranju živalskih kužnih bolezni, ugotavljajo te bolezni laboratorijsko in terensko ter opravljajo preiskavo živil živalskega izvora. Ti zavodi imajo lahko tudi ambulante. Okrajni ljudski odbori lahko zavodom priključijo še živinorejsko pospeševalne naloge. Kaže, da bo najbolje, če bomo obstoječih 6 veterinarskih zavodov (Ljubljana, Murska Sobota, Ptuj, Celje, Novo mesto in Renče pri Gorici) s centri za umetno osemenjevanje razvili v veterinarsko-živinorejske zavode.

Okrepitev veterinarskih zavodov z družbenim upravljanjem in ustanavljanje veterinarskih ambulant bo omogočilo socializacijo veterinarske službe, se pravi socializacijo potrebnih sredstev in ukinitve neposrednih ekonomskih odnosov med veterinarji in živinorejci. Taka socializacija veterinarske službe je v celoti že izvedena v celjskem okraju in v občinah z veterinarskimi postajami in ambulantami. Zakonski predlog ureja to vprašanje enotno za vso Slovenijo, to pa omogoča zdaj doseženo povečanje števila veterinarskih kadrov. Precej razprave je bilo v odloku o vprašanju privatne veterinarske prakse. Odbor je soglasno z določbo zakona, ki ne dovoljuje več privatne prakse veterinarjem in veterinarskim tehnikom, ki so zaposleni in javni veterinarski službi, kakor tudi z določbo, da je za privatno veterinarsko prakso potrebno posebno dovoljenje, pogoj za izdajo takih dovoljenj pa bo še predpisal sekretariat Izvršnega sveta za kmetijstvo in gozdarstvo. Glede na socializacijo veterinarske službe bodo možnosti privatne prakse omejene, ker za to ne bo večje potrebe. S.

S POSVETOVANJA O NAGRAJEVANJU

Nagrajevanje po enoti proizvoda močna spodbuda za povečanje proizvodnje

Beograd, 16. febr. Danes so se na posvetovanju, ki ga je sklical Centralni svet Zveze sindikatov Jugoslavije, skresala mnenja in gledišča o enem, posebno v zadnjih mesecih, izmed najpopularnejših vprašanj. Razprava o uvajanju sistema nagrajevanja po učinku oziroma konkretnije o nagrajevanju po enoti proizvoda se je namreč tolikanj razmahnila — tu pa so že tudi prvi sklepi in izkušnje nekaterih strokovnih odborov — da je CO Zveze sindikatov sprito raznoizloži stališč. Želel obrazložiti svoje mnenje in določiti naloge sindikalnih organizacij na tem področju. Ta pobuda je zbrala širok krog, ki so v njem bili predsedniki okrajnih sindikalnih svetov, predsedniki centralnih in republiških odborov strokovnih sindikatov, predstavniki gospodarskih združenj in zbornice in večje število strokovnjakov. Razen Svetozarja Vukmanovića-Tempe, ki je vodil posvetovanje, sta prisostvovala tudi člana Zveznega izvršnega sveta Moma Marković in Hasan Brkić.

Vsebinsko in ton posvetovanja so dali referat Mike Spiljaka in trije koreferati, vsi ubrani na temo, da pomeni uvajanje nagrajevanja po enoti proizvoda hkrati impulsi za izboljšanje organizacije podjetja, prispevek za dvig delovne storilnosti, s tem pa kajpak tudi povečanje osebnih in družbenih dohodkov. Razumljivo pa je, da uvedba takega načina nagrajevanja ne pomeni čarobne paličice, ki bi sama po sebi uredila vsa ta zapletena, med seboj povezana vprašanja. Mika Spiljak je nanizal različna gledanja in opozoril med drugim, da ni bistvenih razlik niti nasprotij v ob-

računavanju po enoti proizvoda in po ekonomski enoti, kakor to kaže po dokaj živi, a nejasni in nerazčiščen dosednji razpravi. No, vzlic temu so se pozneje oglašali diskutanti z različnimi predlogi, ob katerih se je izkazalo, da bo to bolj tehnično kot vsebinsko vprašanje. Še treba temeljito tolmačiti na terenu. Večina pa se je strinjala, da nagrajevanje po enoti proizvoda ne izključuje nagrajevanja po ekonomskih enotah. Nasprotno, oboja sistema se med seboj dopolnjujeta.

Mika Spiljak je tudi opozoril, da bo stimulativnejše nagrajevanje odkrivalo rezerve in zmanjšalo število delovne sile. Ze danes je treba misliti, da bi tako odvisno delovno silo zaposlili s povečanjem proizvodnje ali v novih podjetjih za komunalne in druge usluge. Pri tem naj bi pomagala z združenimi sredstvi podjetja v komunah, v primeru potrebe pa naj bi priskočili na pomoč tudi republika in zveza.

V referatih in razpravi je bilo razen vprašanja, kako s takim načinom nagrajevanja dvigniti proizvodnjo in dohodke, tudi vprašanje, katero osnovo vzeti za uvajanje nagrajevanja po enoti proizvodnje.

Ziva razprava, izmenjava gledišč in izkušenj je prispevala izkristaliziranju stališč, kar bo ne-

dvomno pomagalo k ureditvi tega dokaj zapletenega vprašanja, ki pa je sprito stopnje našega gospodarskega razvoja postalo neizbežno pogoj našega nadaljnjega napredka.

»Pliva« začela izdelovati antibiotik oksitetrakcilen

Tovarna farmacevtskih in kemičnih proizvodov »Pliva« se je uvrstila med deset svetovnih proizvajalcev antibiotika oksitetrakcila, ki ga uporabljajo v medicini zelo mnogo. Po dolgotrajnih raziskavah so začeli strokovnjaki »Plive« izdelovati ta antibiotik, ki v mnogih primerih zamenja penicilin in streptomycin. Deluje kot učinkovito sredstvo proti cel vrsti povzročiteljev davice, pegavičice, bolezni na prebavilih itd. Oksitetrakcilen smo doslej uvažali v glavnem iz Amerike. Samo v prvih šestih mesecih lanskega leta smo dali zanj 436.000 dolarjev. Ko bo začela tovarna »Pliva« industrijsko izdelovati ta antibiotik, nam ga ne bo več treba uvažati.

Ladja »Ariana« nasedla namerno?

Poročili smo že, da se je v petek blizu otoka Vodnjana nepričakovano potopila libanonska ladja »Ariana«, in sicer nekaj ur potem, ko jo je začelo naše podjetje »Brodospas« reševati. Nesreča bi ne bila nič nenavadna, da niso podvodne raziskave pokazale, da za potopitev ladje ni bilo pravega vzroka. Vse kaže, da s to stvarjo nekaj ni v redu. Da je zadeva sumljiva, pričča tudi dejstvo, da je bilo v času, ko je ladja zavezila na čer, na Jadranu lepo vreme brez vetra. O slabi vidljivosti, ki naj bi bila povzročila nesrečo, torej ne more biti govora. Zato so pomorske oblasti zadržale posadko potopljene ladje v Splitu in uvedle preiskavo.

Posevki dobro prezimujejo

Meteorolog Koljčički napoveduje, da bo v drugi polovici februarja še zelo mrzlo

Beograd, februarja. — Zadnje temperature pod —21° v Sjenici in Sandžaku, —11° v Vrhu in napovedi sinoptikov zemunskega letališča, da bo temperatura te dni padla do —15°, so vzbudile zaskrbljenost mnogih kmetovalcev. Poročila, s katerimi razpolaga agrometeorološki oddelek Zveznega hidrometeorološkega zavoda pa pričajo, da kaže ozimna zelo dobro. O tem je naš beograjski dopisnik govoril z ing. Branislavo Tomić. Rekla je, da je sodeč po poročilih, ki jih je prejel doslej ta oddelek, stanje posevkov v vsej Jugoslaviji zelo dobro in celo odlično. Ozimina je letos neprimerno bolj odporna, kakor je bila lani. Če se ne bo zgodilo nič posebnega, lahko pričakujemo letos zelo dobro letino.

Iz poročila, ki ga je dala našem dopisniku na razpolago ing. Branislava Tomić, je videti, da imajo v Vojvodini in Slavoniji snežno odejo od 2 do 7 cm, temperaturo pa —2° do —6°. Snežna odeja v Srbiji je debela od 6 do 15 cm, temperatura pa znaša —1° do —3° C. Takšna temperatura posevkov ni nevarna. V drugih republikah pa je padla temperatura ponekod tudi do —20° in snega je na primer na Bjelašnici 70 cm. Najtopleje je na otokih, kjer se giblje temperatura od 12 do 14° C. Bosna ima najnižje temperature in največ snega.

Takšno stanje in precejšnje kolebanje temperature je napotilo našega dopisnika, da se je znova obrnil na Borisa Koljčičkega in ga prosil, naj pove, kak-

šno vreme lahko pričakujemo v drugi polovici februarja. Koljčički je rekel, da bo v drugi polovici februarja zelo mrzlo in da bo zapadlo mnogo snega. Temperatura se bo gibala med —15° in —20° C, potem bo mrz po lagoma popuščal in okrog 25. februarja se bo temperatura dvignila nad ničlo. V tem obdobju, zlasti med 15. in 20. februarjem, bo mnogo snega, megle in ivja. Potem mraza ne bo več. Koljčički pa meni, da bo prav takšno vreme ugodno vplivalo na posevke in da lahko torej računamo z bogato letino.

Nasprotnega mnenja pa je prof. Ante Oguljen, ki napoveduje v drugi polovici februarja zelo mlo vreme. Samo v kontinentalnem delu naše dežele bo zmerno oblačno, v Primorju pa dokaj vlažno. Oguljen sploh ne napo-

veduje daljšega obdobja hujšega mraza, marveč nasprotno meni, da bo sneg kmalu skopnel. N. K.

Mirni rogovileži v ljubljanskem Tivolju

OB 40-LETNICI KPJ

(Nadaljevanje)

PO 62 LETIH NAJDNA OBRAMBA

Pelagičeva tretja obramba, napisana na roko na eni poli papirja, je ležala med sodnimi akti neznanca celih 62 let. V tem zagovoru je ostal Pelagič samo pri enem vprašanju, ker je hotel s svojo obrambo dokazati zgodovinsko neobitnost propadanja stare kapitalistične in nastajanja nove, socialistične družbe. Svoje razlage zaključuje z besedami:

...Po zakonu nujnosti in zakonu evolucije vnaša socializem svetega duha revolucije v vse družbene zakone in uredbe, delo in odnose, običaje in pojme. Po globokem prepričanju vseh naprednih mislecev sveta lahko samo duh revolucije uniči sedanje krivično, nespartmetno, grabežljivo in krvooločno družbeno ureditev ter ustvari take pogoje in ureditve, ki bodo povsod in izmerom ustvarjale in vzdrževale gospodarsko in politično blaginjo za vse družbene člane ter ustvari solidne odnose med vsemi ljudmi in narodi. Potovanje in poslovanje tega duha socialne revolucije ne morejo zaustaviti, kaj šele uničiti zatiralci s svojimi bajoneti, zapori, prepovedmi, preganjanji in obsodbami, pa naj jih postavijo pred vsako človeško hišo. Kulturna in politična zgodovina to resnico na vsaki svoji strani potrjuje.

V tem imenu tudi tu, v tej majčkani palači pravice, vzklilam: naj živi, naj zmaga duh socialne revolucije, ki bo prejel ali slej na razvalinah sedanje spačene, birokratsko-bur-

VASA PELAGIČ

pred mestnim sodiščem v Beogradu

OB 60-LETNICI SMRTI UGLEDNEGA REVOLUCIONARJA IN PROPAGATORJA SOCIALISTIČNIH IDEJ

žozarne in teološko-šovinistične družbene ureditve postavil zakone in vlado socialistične pravice in ureditve. V tem je moja tretja obramba pred sodiščem in v tej smeri bom delal, dokler bom živel, ne da bi se zmenil za pobesnelo zatiralce in njihove strahopetne izmetke.

Prvostopno sodišče za mesto Beograd je obsodilo Vaso Pelagiča na tri leta zapore in na 150 din denarne globe. Vasa Pelagič in njegovi zagovorniki so se proti tej obsodbi pritožili na apelacijsko sodišče, ki pa je ugodilo pritožbi državnega tožilca in 20. maja zvišalo kazen na štiri leta zapore. Potem je sledila Pelagičeva pritožba na kasacijsko sodišče.

PELAGIČ »KASACIJSKEMU SODIŠČU«

Ker je apelacija povsem mila obsodba, obsodba, s katero sem bil obsojen na tri leta in 30 dni zavoilj drobne knjižice, hudo zbolda v oči, jo je zvišala za celo leto; ker se je zdela držav-

nemu tožilcu g. M. Ristiću tudi ta apelacijska obsodba premila, in ker zahteva od kasacije še strožjo, mi ne kaže, drugače, kakor da se zahvalim Ljubi Nenadoviću, da je plačal mežnarju, da zvonji, babi pa, da tuli s poudarkom »pravica je umrla«, in Djuri Jakiću, ki vzklika: »ni boga, ni pravice, ljudje so nestvorli«, kar pomeni, da so v svetu paragrafske pravice izginili ljudje, ki služijo zakonu, resnici, pravici in pravi resnici, zakonu znanosti morale in resničnih ljudskih potreb, marveč žive ljudje, ki so »nestvorli«, marveč so na svetu učeni in neučeni veljaki, ki teptajo svetinje resnice in pravice, znanosti in mora-e, svobode in resničnih ljudskih potreb ter služijo samo še večjim veljakom, kakor so sami, pa čeprav so grobarji ljudstva in svobode, resnice in pravice, napredka in značajnosti.

Spriči tega ne zahtevam od kasacijskega sodišča nič drugega, kakor da pusti vse takšne veljake pri miru in vzklikne:

Naj živi Veličanstvo pravice in resnice, znanosti in resničnega humanega napredka. Tedaj ostanem s spoštovanjem Vasa Pelagič

Beograd — aps
1897 24/5

Medtem ko je čakal na odločitev kasacijskega sodišča, je moral Vasa Pelagič še enkrat pred sodišče, da bi mu sodilo v zadevi brošure »Iz državne liberalne norišnice ali Vasa Pelagič v norišnici«. Uprava mesta Beograda in državni tožilac sta ga obtožila, da je s to brošuro, v kateri je podrobno opisal srmatni dogodek, ko so ga leta 1893 nasilno odpeljali v umobolnico, zakrivil javno žalitev in kleveto in da je pisec brošure gospod Vasa Pelagič hotel s tem izpostaviti Nj. Visokopreproščeno gospoda mitropolitla Mihaila mržnji in preziranju ter mu kot poglavarja Cerkev vzeti veljavo in ugled. Toda na podlagi neke zakonske določbe Pelagiča za to dejanje niso obsodili, ker mu je bila že prej odmerjena kazen za hujše grehe.

Potem ko je kasacijsko sodišče potrdilo obsodbo apelacijskega sodišča, je Vasa Pelagič 11. junija 1897 za zmerom zapustil Beograd.

JEČA IN SMRT

Dne 11. junija 1897 je orožnik Uprave mesta Beograda Milutin Popadić »prigral Vaso Pelagiča v upravo požarevske kaznilnice, da bi v njej odsedel kazen.« Sprejel ga je Pelagiču že prej znani in zloglasni upravnik kaznilnic Rašković.

Predelovalni obrat v središču živinoreje

- Večino okrajnih in občinskih investicijskih sredstev so namenili za rekonstrukcijo in razširitev Tovarne mesnih izdelkov v Murški Soboti — Povečan
- izvoz bekonov — Petnajstkrat več konzervnih izdelkov kot doslej

Pomurje je veliko proizvodno središče goveje živine in prašičev, a sorazmerno majhno potrošno področje mesnih izdelkov. Tovarna mesnih izdelkov v Murški Soboti, ki je izvažala zaklane prašiče že med vojnama, je bila znana predvsem v Angliji. Tudi sedaj izvozi vsak teden povprečno po en vagon bekonov v to deželo. V začetku tega leta je bil ta delovni kolektiv največji izvoznik bekonov, nekaj časa celo edini. Obrat, v katerem pripravljajo prašiče za izvoz, pa ne ustreza sedanjim potrebam miti nadaljnjemu obratovanju. Potrebne so večje rekonstrukcije, za katere so že pripravljene načrti in precej sredstev.

Za rekonstrukcije Tovarne mesnih izdelkov v Murški Soboti je potrebno 341 milijonov dinarjev in 81 milijonov dinarjev za povečanje obratnih sredstev. Za te investicije je predvideno v okrajnem investicijskem skladu okrog 50 milijonov din in v občinskem okrog 10 milijonov din, kar je nad polovico obeh skladov. S tem so poudarili pomen, ki ga pripisujejo tej tovarni. Kolektiv tovarne bo prispeval okrog 35 milijonov din, ki se mu jih je posrečilo zbrati iz prepuščenega prispevka iz dohodka. Zaposli je tudi nekaj republikanskih sredstev za udeležbo pri natečaju zveznega investicijskega kredita.

Uspeh teh investicij se bo pokazal v vrednosti proizvodnje, ki se bo povečala po rekonstrukciji od 739 milijonov din na 1621 milijonov dinarjev. Najbolj se bo povečala izdelava konzervnih izdelkov — od lanskih 22 ton na 500 ton. Močno bo povečana zmogljivost priprave bekonov za izvoz, hkrati pa bo kolektiv tovarne skrbel za načrtno razširjanje rejne takšnih prašičev. Vrednost izvoza namerava povečati od 38 milijonov dinarjev na 361 milijonov. To ne bo težko, saj je v Pomurju že sedaj dovolj živine in prašičev za zmogljivost obnovljenega in povečanega podjetja. Pri reji bo treba posvetiti večjo skrb predvsem kakovosti.

Letna zmogljivost Tovarne mesnih izdelkov v Murški Soboti bo po rekonstrukciji 33.000 prašičev, 7000 goved in 18.000 telet. Doslejšnja nenačrtno reja prašičev bo kolektiv tovarne vedno bolj usmerjal na bekon, kar se rejcem tudi izplača zaradi ugodne odkupne cene, z izvozom letih pa bodo pritekale devize.

Rekonstrukcija Tovarne mes-

lih izdelkov v Murški Soboti je nujna, saj je zvezna veterinarska uprava zahtevala, da ji je treba vzeti industrijski značaj in bi postala samo lokalna klavnica, če ne bo do začetka letošnjega leta odpravila vseh higiensko tehničnih pomanjklivosti. Le-te so precejšnje, saj so tovarno začeli graditi leta 1922, pozneje pa jo je bivši lastnik dograjeval nenačrtno. Tudi oprema in razporeditev obratov ne ustreza sodobni proizvodnji. Ker v velikem živinorejškem središču ne morejo biti brez predelovalnega obrata, ki bi zajel vsaj večino klavne živine, so Tovarni mesnih izdelkov v Murški Soboti začasno še dovolili industrijsko predelavo s pogojem, da bodo kar najhitreje izvedene rekonstrukcije.

J. P.

Blizu 200 mladincev in mladink, predvsem celjskih srednješolcev, ki so lani sodelovali pri gradnji avtomobilske ceste Ljubljana-Zagreb, se je minuli petek zbralo k izredni svečanosti. Po uvodnem sporedu v dvorani OZZ v Celju je nato zvezni ljudski poslanec Franc Simonič izročil komandantu I. štajerske mladinske delovne brigade Red dela II. stopnje, s katerim je to brigado za izredne zasluge pri gradnji avtomobilske ceste odlikoval predsednik republike Tito.

Franc Simonič je ob predaji odlikovanja dejal, da je brigada na avtomobilski cesti dosegla ne le velike delovne uspehe, marveč tudi znatne uspehe na področju vzgoje brigadirjev. Ta dvojni uspeh I. štajerske brigade je vzpodbuden za vso mladino osrednje in severne Slovenije.

Na slednji svečanosti so tudi povedali, da bo letos sodelovalo pri nadaljnji izgradnji magistrale »Bratstva in enotnosti« 600 brigadirjev iz celjskega okraja. V brigado pojde predvsem mladina iz vasi in srednjih šol.

K.

Odlikovanje za I. štajersko MDB »Jožeta Lacka«

Blizu 200 mladincev in mladink, predvsem celjskih srednješolcev, ki so lani sodelovali pri gradnji avtomobilske ceste Ljubljana-Zagreb, se je minuli petek zbralo k izredni svečanosti. Po uvodnem sporedu v dvorani OZZ v Celju je nato zvezni ljudski poslanec Franc Simonič izročil komandantu I. štajerske mladinske delovne brigade Red dela II. stopnje, s katerim je to brigado za izredne zasluge pri gradnji avtomobilske ceste odlikoval predsednik republike Tito.

Franc Simonič je ob predaji odlikovanja dejal, da je brigada na avtomobilski cesti dosegla ne le velike delovne uspehe, marveč tudi znatne uspehe na področju vzgoje brigadirjev. Ta dvojni uspeh I. štajerske brigade je vzpodbuden za vso mladino osrednje in severne Slovenije.

Na slednji svečanosti so tudi povedali, da bo letos sodelovalo pri nadaljnji izgradnji magistrale »Bratstva in enotnosti« 600 brigadirjev iz celjskega okraja. V brigado pojde predvsem mladina iz vasi in srednjih šol.

K.

Ob otvoritvi otroške družinske ustanove v Zupančičevi ulici v Ljubljani

Vredno posnemanja

Stanovanjska skupnost »Ajdoščina« v občini Center v Ljubljani je včeraj dopoldne v Zupančičevi ulici 12 odprla svojo družinsko otroško ustanovo, ki je prva te vrste v Ljubljani. Zamišljena je namreč tako, kakršne naj bi bile ustanove za varstvo otrok v okviru stanovanjskih skupnosti, in bo torej namenjena tako predšolski deci kakor tudi šoloobveznim otrokom. Vzgojno delo za otroke obeh stopenj se bo medsebojno povezovalo. Pri tem, kakor tudi pri nadzorstvu otrok in vodstvu ustanove bodo sodelovali tudi starši. Pohoštvo in drugo opremo je stanovanjski skupnosti »Ajdoščina« poklonila Zveza prijateljev mladine ljubljanskega okraja. Izdelke tovarne »Stol« iz Duplice pri Kamniku so že lahko videli obiskovalci lanskoletne razstave »Družina in gospodinjstvo«. Tovarna je za Zvezo prijateljev mladine omenjeno pohoštvo izdelala brezplačno in s tem mimo dobre volje pokazala tudi veliko razumevanje in prizadevanje ob izdelavi prototipov otroškega pohoštva. Družinsko otroško ustanovo je stanovanjska skupnost »Ajdoščina« uredila z razumevanjem in s pomočjo organov oblasti ter družbenih organizacij v prostorih ordinacije pokojnega dr. Ješeta. Slovesnosti ob otvoritvi sta se razen drugih zastopnikov našega družbenega, političnega in kulturnega življenja udeležila tudi sekretar ZKS ljubljanskega okraja Janez Vipotnik in predsednik ObLO Center dr. Stefan Soba.

—mG

Obstojnost je bil v Domu sindikatov v veliki dvorani II. slovenski kulturni esperantisti festival, posvečen stoletnici rojstva ustanovitelja tega jezika Poljaka dr. Lazara Ludviga Zamenhofa. Festival je vsestranski uspel in je prabil v dopoldanskih urah zelo lepo število občinstva, ki je do

Esperantisti pokazali, kaj znajo

V nedeljo je bil v Domu sindikatov v veliki dvorani II. slovenski kulturni esperantisti festival, posvečen stoletnici rojstva ustanovitelja tega jezika Poljaka dr. Lazara Ludviga Zamenhofa. Festival je vsestranski uspel in je prabil v dopoldanskih urah zelo lepo število občinstva, ki je do

zadnjega kottička napolnilo dvorano. Festival je tudi pokazal napredek, ki so ga slovenski esperantisti dosegli v enem letu. Se najbolj razveseljivo pa je spoznanje, da se naša šoloobvezna mladina vedno bolj navdušuje za

Ta festival je bil tudi priprava za jugoslovanski festival, ki bo 1. maja v Opatiji. Slednji pa bo priprava za svetovni kongres esperantistov, ki bo od 1. do 8. avgusta v Varšavi, kjer je dr. Zamenhof tudi pokopan.

Občinstvo na festivalu

esperanto in za cilje, ki jih ta jezik prinaša ljudem vseh narodov. To je zasluga nekaterih šol, kot na primer šole v Sostrem, v Postojni, v Pirničah itd. Zeleti je le, da bi tem šolam sledile tudi druge šole na Slovenskem.

Od v.sep.v.sod

Koristna zdravstvena predavanja

Krvodajalska akcija v občini Sentvid je pred durti. Prav zaradi tega organizira občinski odbor Rdečega križa po vsej občini zdravstvena predavanja o krvodajalstvu. Predavajo zdravniki Zdravstvenega doma. Njihova predavanja spremljajo zdravstveni filmi. Vsa predavanja so zelo dobro obiskana in sodiijo v okvir programa zdravstvenega prosvetljevanja. Predavanja so zelo koristna. Lani na primer je občina Sentvid pressegla število krvodajalcev in upamo da bo tudi letos. Lani je vsak dvajseti občan oddal kri.

Hkrati pa so občni zbori terenskih organizacij RK. Na njih obravnavajo delo RK na terenu in po vaseh.

Teborniki tudi v Divači

Nedavno so v Divači osnovali taborniško četo z imenom četa »Vojka Premrila«. Število članov iz dneva v dan narašča, zeleti pa bi bilo, da bi v taborniške vrste stopili tudi starejši člani. Četo bo vodil dolgoletni član

taborniške organizacije tov. Janez Čanžek, ki bo prav letos slavil 25-letnico dela v taborniški organizaciji. Tudi vsi drugi odborniki jamčijo, da bo četa dobro delala. Zdej imajo taborniki sestanke v šoli, pričakujejo pa, da jim bo občina Sežana dodelila prostore v zadruženem domu v Divači, da bodo lahko izpolnili vse zadane naloge, sprejete na ustanovnem občnem zboru.

Vijenci so tekmovali

V nedeljo, 15. februarja sta priredili v prostorih Vajenske šole raznih obrti v Ljubljani Vajenska šola brivsko-frizerske stroke iz Kamnika in Vajenska šola raznih strok iz Ljubljane tekmovalje v brivsko-frizerski stroki. Tekmovalo je 38 vajencev, in sicer so vajenci tekmovali v moškem striženju, vajenke pa v dnevnih in večernih pričeskah. Vsi prvo plasirani so prejeli diplome in nagrade, ostali zmagovalci pa priznanje.

Ob tej priložnosti je šola odprla novo učilnico brivsko-frizerske stroke, ki jo bo lahko uporabljala tudi sekcija brivcev in frizerjev za nadaljnje izpopolnjevanje svojih članov.

BOLNICA VALDOLTRA PRI KOPRU

razpisuje delovna mesta za:

- VEČ BOLNICARK z bolničarsko šolo,
- VEČ OTROŠKIH NEGOVALK s šolo za otroške negovalke,
- ENO FIZIOTERAPEVTKO z višjo šolo za fizioterapevte,
- STROJEPISKO II. RAZREDA z znanjem stenografije in administracije,
- UPRAVNEGA USLUŽBENCA z ekonom. srednjo šolo.

Celotna oskrba samskih oseb v bolnici. Prošnje z življenjepisom pošljite upravi bolnice. 615

Komisija za razpis mest direktorjev pri Občinskem ljudskem odboru KRANJ razpisuje na podlagi 21. člena zakona o pristojnosti občinskih in okrajnih ljudskih odborov in njihovih organov (Uradni list FLRJ, št. 52-644/57) mesto

DIREKTORJA TOVARNE »SAVA« — KRANJ

Ponudniki za razpisano mesto morajo izpolnjevati enega od naslednjih pogojev:

1. fakultetna izobrazba in najmanj 5 let prakse na vodilnih mestih v gospodarstvu;
2. srednješolska izobrazba in najmanj 10-letna praksa na vodilnih mestih v gospodarstvu;
3. nepopolna srednješolska izobrazba in najmanj 15-letna praksa na vodilnih mestih v gospodarstvu.

Pravilno kolkovane prošnje z izčrpnim življenjepisom in s podatki o dosedajni zaposlitvi pošljite na ObLO Kranj do 28. februarja 1959.

648

Sprejem ob jubileju CMD

Nova Gorica, 16. febr. — Tovariši Tine Remškar, inž. Karmelo Budihna in Milo Vizintin so dopoldne v imenu Okrajnega odbora SZDL sprejeli zastopnike Cirilmetodijskega društva katoliških duhovnikov za gorški okraj. Predstavniki duhovščine so omejene politične delavce v daljšem razgovoru seznanili z delom njihove stanovske organizacije ter s tem v zvezi izmenjali nekatere misli in pobude.

Sprejem je bil v mali dvorani Okrajnega ljudskega odbora in so ga prirredili ob deseti obletnici ustanovitve CMD. M. D.

Obračun trboveljskih gasilcev

Na občnem zboru Prostovoljnega gasilskega društva Trbovlje-mesto so člani kritično pregledali svoje dosežane delo in sprejeli načrte za bodoče. V društvu aktivno dela 40 članov, 5 članic, 6 mladincev in 10 pionirjev, razen tega pa ima društvo več kot 100 podpornih članov. Mehanizacija društva je zadovoljiva in so lani gasili dva srednje velika požara, enega manjšega in enega gozdnega. Dvakrat pa so člani sodelovali ob popla-

vah. Razen tega je društvo organiziralo tečaj za izprašane gasilce. Na zadnjem conskem tekmovanju gasilskih društev iz Zagorja, Trbovelj, Hrasnika in Radeč so zmagali gasilci iz Trbovelj, in se tako udeležili okrajnega tekmovanja v Ljubljani, kjer so zasedli sedmo mesto.

Boleča točka v društvu je obveščevalna služba, saj nima niti človeka, ki bi bil stalno v gasilskem domu, niti nima telefona. Treba bo urediti tudi črpanje vode ob požarih, kjer so v glavnem navezani na vodo iz Trboveljske. Kadar je požar v bližini potoka, je črpanje vode zadovoljivo, medtem pa, ko bi v primeru požara v oddaljenih krajih ostali brez vode. Na občnem zboru so menili, da bo treba tudi v Trbovljah misliti na polikeno gasilsko četo.

Vzgoja — glavna naloga

Minuli teden je zasedal plenum Okrajnega komiteja LMS Kranj, na katerem so konstituirali nov sekretariat. Naloga plenuma je bila, pregledati, kaj je treba storiti za čimboljšo ideološko vzgojo mladine. Predsednik mladinskega komiteja jeseniške občine je poročal, da je to delo pri njih precej zanemarjeno. V zvezi s tem so sklenili po nekaterih občinih organizirati mladinske politične šole, ki naj bi trajale po tri mesece. Nekaj mladincev in mladink pa bodo poslali v seminar, ki ga prireja CK LMS v Bohinju.

BRALCI NAM PISEJO ORA s črnim robom

Naslov je skrivnostni. Manj skrivnostna je seve vsebina pričujočega zapiska. Gre le za stekleničke 0,25l, v katerih prodajajo po celjskih gostiščih umetno oranžado »ORA«. Ko človek izpije prvi kozarec, šele opazi, da steklenice ORA »žalujejo«. Za gornjim robom stekleničnega vratu je vtislih polno črne umazanije. Očem se ta razkritje šele tedaj, ko natakara sname kovinski zamašek.

Tu najbrž ni potrebno pristaviti, kaj je storiti, da bodo steklenice bolj čiste.

—c.

Mladi esperantist — violinist Golob, ki je na dopoldanskem tekmovanju dosegel največ točk, zmagal in si priboril 10 dni počitnic v Opatiji

Smrt pod vlakom

Nova Gorica, 16. febr. Na železniški postaji v Divači je sinoči kmalu po 21. uri prišlo do tragične nesreče. Uslužbenec okrajne komunalne banke v Novi Gorici, 27-letni Jože Weiss se je po nedeljskem obisku pri svojih v Ljubljani z večernim vlakom vračal v Novo Gorico. Ko je hotel prestopiti v drug vagon, je na nepojasnjen način padel pod vlak, ki je počasi zapuščal postajo. Bil je na mestu mrtev. M. D.

Karambol na meji v Novi Gorici

Nova Gorica, 16. febr. — Včeraj okoli ene ure ponoči se je neznan italijanski motorist z vso silo začel v žično pregrado, ki označuje jugoslovansko-italijansko državno mejo. Do karambola je prišlo na koncu Erjavčevega drevoreda. Motorist je pri tem pretrgal žico, napravil poldrugi meter široko odprtino ter s svojim vozilom ukrcvil železnižni drog. Očitno precej poškodovan je vseeno imel še toliko moči, da se je vrnil nazaj na italijansko ozemlje. Tam so ga odpeljali v eno izmed bolnišnic v Gorici. Kaže, da voznik ni poznal cestišča in razmer na tem področju, ko često na mejnem sektorju skoraj neopazno loči žična pregrada. To je že tretjič, ko je na tem odseku jugoslovansko-italijanske državne meje prišlo do take nesreče.

M. D.

NAŠI OBRAZI

»Rad bi vedno in v vsem ustregel potrošnikom...«

Ko je nedavno zvečer zmanjkalo toka, mi je znanca prišla povedat, da gre v trgovino po sveče. Začudilo me je, saj naj bi bile po mojem mnenju trgovine zaprte že poldrugo uro.

»Tovariš Zdravko je gotovo prišel v trgovino, da ne bomo ostali v temi.«

To je bilo moje prvo prijetno »srečanje« s poslovodjem portoroške zadruge, tovaršem Zdravkom Vetrinom. Res je tisti večer kljub pozni uri imel polno strank, ki so vse bile zadovoljne, da so mogle kupiti sveče ali vložke za baterije.

»Če zmanjka luči (no, saj to ni tako pogosto), sem sam v zadregi, s čim naj si posvetim. Prav tako se godi vsem drugim. Zakaj naj bi torej ne ustregel kupcem takrat, ko sem jim potreben?« smatra to uslugo kot svojo dolžnost.

Pogovor z njim je kot prijetno kramljanje s stariim znancom.

»Poglej mi je vsa« prepricljivo poudaril: »vseh vzamem v roke lepo knjigo, časopise, kdaj pa kdaj v veseli družbi zapilem, a sicer živim le za službo. V življenju sem prestal mnogo hudega. Prav je, da človek na to ne pozabi. Obisk italijanske šole, boleznj, dve polni leti internacije, — če se spominim vsega tega, se zavem, da so v življenju huje reči kot vestno opravljanje službe. Sicer imam pa za njo prav posebno veselje.«

Tudi o svojem strokovnem usposabljanju se razgovori:

»Prav te dni sem se vrnil s tečaja, ki ga je prirredila republikna

trgovinska zbornica, na katerem sem si pridobil naziv visokokvalificiranega trgovskega pomočnika. Obsežno učno gradivo mi ni delalo težav, na tečaju pa sem mnogo pridobil.«

Marsikomu, ki ga je že zanesla pot v to prodajalno, je ostala v spominu vijudna in nagla postrežba.

Zdravko Vetrin

»Zavedam se, da je od tega odvisno, če si obdržimo stranko,« meni tovariš Zdravko in še doda:

»Niti gospodinje iz Portoroča niti letoviščarji ne čakajo radi. Seveda je to težko preprečiti že izven sezone, tembolj v času od pozne pomladi do jeseni, ko doseže poletni mesečni promet celo 3 do 4 milijone dinarjev.«

Mar ni težko vsestransko zadovoljiti potrošnika, me zanima.

»Da, poletje je vsak naš delavnik neomejen, a treba je kupcu nuditi v ustrečni meri, kar koli lahko zanj nabavimo. Nabavljamo pa blago povsod, kjer je najboljše in najcenejše: v Kopru, Gorici, Ljub-

ljani. Iščemo najboljše blago, a ga vendarle prodajamo po konkurenčnih cenah.«

Nedvomno so dandanes redki mlajši poslovodje trgovske stroke, ki bi tako vneto skrbeli za procvit trgovskega podjetja in poskušali stranke zadovoljiti. Eden med njimi je gotovo tovariš Vetrin.

Poklic se je izučil v Trstu. Tu je vsako jutro obšel stranke, zbral naročila in jim do desete ure dostavil špecerijo. Dalj niso mogli čakati, da so se isto dopoldne lahko skuhale iz prinesenega kosilo. Že takrat je spoznal, kako važno je, da gospodinje postreže hitro in solidno.

»To poskušam s sodelavci vsakozi tudi v naši poslovalnici. Prijazna beseda me ob tem niti ne stane, s kupcem pa le dobim stik, ki je ugoden zanj in zame.«

Da, tak je tovariš Vetrin: vedno vijuden in ustrežljiv, vnet za izpopolnjevanje svojega znanja, vedno zaskrbljen, da v poslovalnici Delavske zadruge ne bi pošel kak artikel, ki ga potrebujejo domačini ali turisti.

— Vetrina pa ga ne zapusti niti takrat, ko prenaša na ramah 30 do 50 kilogramov težke zaboje s špecerijo, ki jo dostavlja kupcem na dom na strminah nad Portorožem.

»V tem ne smemo zaostajati za mestni, kot je Ljubljana, Celje ali Maribor,« kratko pojasni.

Vse te lastnosti in skromen, a vendarle samozavesten značaj so pri njem združene v vrline, zaradi katerih tovariš Zdravko Vetrin ne slovi zaman kot eden najboljših trgovskih pomočnikov na Koprskem.

1919 Po poteh ZKJ 1959

Z IVANOM REGENTOM O LJUDSKI PROSVETI NEKOČ IN DANES

NOVI PROBLEMI - NOVE OBLIKE

Film o kmečkih uporih

Se pred nedavnim je bilo slišati, da bo filmski režiser Fedor Hanžeković za zagrebški »Jadransko-film« med drugim režiral film o zseljenjskega zvljenja, ki je zanj scenarij napisal pisatelj Anton Ingolič Zadnje dni pa je bilo sporočeno, da bo omenjeno filmsko podjetje letos zvečinoma snemalo filme o znanih revolucionarnih, med njimi dva igrana, namreč film z naslovom »Zločin« o Đuri Đakoviću in drugega z naslovom »Hiša na samem« o dveh sekretarjih SKOJ, Miji Oreškem in Janku Mišiču, razen tega pa še nekaj kratkometražnih s podobno tematiko.

Pravkar pa je sklenjeno, da bo »Jadransko-film« posnel izjemno zahtevan film o kmečkih uporih in Matiji Gubcu. Gradivo pripravljata vseučilišni profesor Vasa Bogdanov in režiser Hanžeković, ki naj bi tudi režiral ta, kot pravijo, doslej najbogatejši jugoslovanski igrani film. Seveda film ne bo končan letos, ampak šele v dveh ali treh letih. Zanimivo je, da bo pri filmu sodelovalo več znanih umetnikov in znanstvenikov, ki doslej niso imeli opravka s filmom. Tako naj bi scenografsko oprmo za film »Kmečki upor« pripravil znani hrvatski slikar Krsto Hegedušić, glasbeno spremljavo pa skladatelj Stjepan Sulek. Sodeloval bo tudi književnik Marijan Matković. Film naj bi bil barvni in izdelan v cinemascopeu.

C. ZLOBEC

Moral je delati vse. Bil sem režiser, igralce, pevec v zboru, predavatelj, urednik in tudi za »govornika« sem se moral izučiti.

— To ste najbrž že po rojstvu.

»Tudi tega sem se moral naučiti. Vprašanje govornišva je predvsem vprašanje znanja. Ne prenehoma sem se moral učiti, da sem lahko kaj pametnega, socialističnega povedal, kar je bilo

zame glavno: bil sem najprej in predvsem socialistični in komunistični politični delavec.

— Začeli ste v Trstu, na ozemlju torej, kjer so se križali različni interesi in je bilo politično ozračje nasploh zelo občutljivo.

»Predvsem sem smatral, da je nujno treba premagati vsakršno obliko nacionalizma, na italijanski in slovenski strani, in delati za mirno sožitje med ljudstvom obeh narodov.«

— Spominjam se vaših člankov o tako imenovanem »reškem vprašanju«, ponatisnjenih v vaši zadnji knjigi.

»Brez zmage nad nacionalizmom si nisem mogel predstavljati pravega napredka. Položaj pa je bil res zapleten. Italijansko nacionalno gibanje je bilo takrat v Trstu objektivno antidemokratsko — čeprav so mu načelovali subjektivno nekateri zelo napredni ljudje. Slovensko narodno gibanje je bilo zaradi posebnih političnih in družbenih razmer nujno objektivno demokratično, torej napredno, ker je svoje cilje lahko uresničevalo le v razširjanju demokracije — čeprav je bilo vodstvo tega gibanja v rokah precejšnjih nazadnjakov.«

— In vaša kulturno prosvetna dejavnost med to Scilo in Karibdo?

»1905. leta smo ustanovili »Ljudski oder«, ki je bil po mojem mnenju prava, resna in naša prva stalna ljudska univerza. Razvil se je tako, da je imel v letih 1920/21 že 64 podružnic. V veliki meri smo tudi preko tega odra širili prej omenjeno politično in razredno idejo, razpravljali smo v njej na predavanjih in v pojasnjevalni na svojih shodih. Pozneje, 1908. leta, smo ustanovili še »Delavski listi« 1920. pa »Delo«, ki je legalno izhajalo vse do jeseni 1926 in je imelo za kratkatne razmere dovolj visoko naklado do 18.000 izvodov. Tudi v dobi, ko ga zaradi fašističnega pritiska niso več sprejemali ne pošta ne trafike, se naklada ni bistveno zmanjšala, saj so ga prihajali delavci sami iskati. Prihajali so ponj tudi iz Ljubljane.«

— Spominjam se nekega razgovora z Regentovo ženo Amalijo: Regent je bil za napreden tisk tako zelo zavzet, da so začeli z izdajanjem na primer »Delavskega lista« v Trstu brez krajcarja v blagajni, pobirali so prostovoljne prispevke med delavci, pa tudi posojil se niso branili.

Regentovo delovanje in delovanje drugih tovarišev v Trstu je bilo bogato in razgibano, bilo je most med dvema nacionalnima kulturama, med dvema narodoma in njunimi interesi. Vsi ti ljudje

so znali eni in drugi strani pokazati pravo pot, ki ni razdvajala, ampak združevala, saj je bila ena sama, skupna za Slovence in Italijane, bila je pot socialistične demokracije in enakopravnosti. Pomprirjeni fašizem pa je Regenta in še mnogo drugih komunistov pogljal v emigracijo.

»Tu sem imel srečo,« pripoveduje tovariš Regent. »V prvih letih emigracije, od 1927 do 1931, ko sem živel v Ljubljani, Parizu in Belgiji, sem bil ves čas še povezan z domačijo. Moram pa povedati, da emigracija zelo neprijetno učinkuje na človeka, odtrga ga od rojstnih tal in osami. Ko sem prišel 1931. leta v Sovjetsko zvezo, nisem bil splošno več nič. To sem čutil in sem se tega tudi zavedal.«

In spet sem se spomnil svoječasnega razgovora z Regentovo ženo: prav v emigraciji, v Sovjetski zvezi, je Regent hlastno segal po vsem, kar ga je kakor koli vezalo s slovenskim in jugoslovanskim človekom in njegovim bojem, njegova strastno delavna narava je tudi tu našla svoje ventile, največkrat prav na kulturno prosvetnem področju, zmerom seveda najtesneje povezanim z revolucionarno marksistično mislijo: bil je načelnik jugoslovanske sekcije ustanove za prevode marksistične literature v neruske jezike. Precej knjig je izšlo tudi v slovensčini;

pripomogel je do ustanovitve slovenske sekcije na komunistični univerzi za narodne manjšine Zahoda in na njej predaval splošno zgodovino in nekaj čaka tudi slovenski jezik;

bil je član vseslovenskega komiteja in načelnik ter urednik slovenske emisije na moskovskem radiu;

in bil je tudi tam most med ljudstvom obeh narodov: skoraj

dve leti je poučeval italijanske vojne ujetnike na političnih tečajih;

ves čas pa je pisal in napoljed skupaj s tovariši pomagal sestaviti Prvo pehotno brigado iz jugoslovanskih emigrantov in ujetnikov, ki je prišla v Jugoslavijo, in potem še Drugo tankovsko brigado, s katero se je tudi sam vrnil v domovino — vedno, tudi v emigraciji, najtesneje povezan s svojimi slovenskimi in italijanskimi ljudmi.

Po osvoboditvi se je vrnil v Trst, od koder pa se je spet moral vrniti v Ljubljano, kjer se je s pravo strastjo poleg svojega političnega dela po nalogu KPS oprtel tudi nelahkega dela pri organizacijski in vsebinski obnovi naše ljudskoprosvetne dejavnosti.

»Na področju ljudske prosvete sem zmerom zelo rad delal. Skušal sem pač narediti, kar je bilo v moji moči.«

— In kaj menite o tem delu, oziroma o pomenu in vlogi prosvetne dejavnosti danes?

»Podirati je laže kot ustvarjati. Zda pa je treba predvsem ustvarjati, graditi. Delo v Svobo-

močno razgibanega in domišljjsko konstruiranega fabulariranja, kar mladina potrebuje in ceni; lastna je njegovemu pisanju pestrost in plastičnost opisov, a nič manj tudi sposobnost, da poišče zmerom take zgodbe, taka okolja

močno razgibanega in domišljjsko konstruiranega fabulariranja, kar mladina potrebuje in ceni; lastna je njegovemu pisanju pestrost in plastičnost opisov, a nič manj tudi sposobnost, da poišče zmerom take zgodbe, taka okolja

močno razgibanega in domišljjsko konstruiranega fabulariranja, kar mladina potrebuje in ceni; lastna je njegovemu pisanju pestrost in plastičnost opisov, a nič manj tudi sposobnost, da poišče zmerom take zgodbe, taka okolja

močno razgibanega in domišljjsko konstruiranega fabulariranja, kar mladina potrebuje in ceni; lastna je njegovemu pisanju pestrost in plastičnost opisov, a nič manj tudi sposobnost, da poišče zmerom take zgodbe, taka okolja

NOVA INGOLIČEVA MLADINSKA KNJIGA

Dve ali tri drobne knjižice, ki jih je Anton Ingolič namenil mladini doslej, niso dale vtisa, da bi bil pisatelj izrazil pisec za mladino, čeprav se je izkazalo, da razpolaga s svojstvi, ki so temu pogoj. Lastna mu je spretnost

močno razgibanega in domišljjsko konstruiranega fabulariranja, kar mladina potrebuje in ceni; lastna je njegovemu pisanju pestrost in plastičnost opisov, a nič manj tudi sposobnost, da poišče zmerom take zgodbe, taka okolja

in take junake, da bo z njimi gotovo znal vzbuditi zanimanje.

A kljub vsem tem lastnostim, ob katerih se še zlasti izkristalizira njegova sposobnost pisanja za mladino, ostaja Ingoličeva mladinsko pripovedništvo nekoliko ob strani in premalo vidno, morda prav zaradi dejstva, ker prihajajo njegove mladinske povesti bolj ali manj osamljene in zato slabše opazne med resneje zasnovanimi in z večjo pisateljsko skrbjo pisanimi teksti.

Poslednje Ingoličovo delo sodi v to sicer skromno zbirko njegovih knjižnih tekstov za mladino. Če pa smo bili v bližnji preteklosti od pisatelja vajeni zgodbe, ki so posegale v bolj ali manj odmaknjeno obdobje, tedaj imamo tokrat pred seboj knjižico, ki nas more vsaj v tem oziru presenetiti: pripoveduje o sodobnem življenju otrok v enem izmed šolskih razredov, v eni izmed mestnih ulic. Že sam naslov dela je nekoliko nenavaden: Tajno društvo PGC — Pingoclavulus. Za kaj gre? Drobna, nezahtevna zgodba treh dečkov, ki ustanove tajno društvo zbiralec cvekov in ga imenujejo za latinsko konstruiranko, ki naj bi pomenila po naše »risalni žebliček«. Mali »zbiralci cvekov« neusmiljeno izpulijo sleherni risalni žebliček, kjer koli že naletijo nanj. Te vrste dejanja pa seveda vzbudijo ne le začudenje po vsem mestu, pač pa tudi vrsto zapletov doma in v šoli. Razpletanje vseh teh kočljivih momentov pa daje pisatelju obilo možnosti za sicer ne posebno duhovito, a vendarle močno vedro in hudomušno obarvano pripoved, ki teče dinamično in se sklene v celoto na pravem mestu.

Zgodba, kot jo preberemo v Ingoličevi knjigi, je nekoliko skonstruirana, vendar velja to zgolj za fabulo ob njenem zapletu oziroma kasnejšem razpletu. Pripoved v celoti pa naredi vtis, da je zrasla iz življenja dovolj neposredno in ohranila njegov živi tok ter barvo. Res pa je seveda tudi, da Ingolič tokrat res ni storil kaj bistveno več, kot da bi drobcu iz življenja dal, da se je razrasel v literarno fabulo. Umetniško podoživitev tu ni našlo mesta, saj ga zgodba te vrste niti ne terja niti ne prenesa. Pisatelju ni šlo toliko za čustveno bližino otroškemu svetu kot za dobrodušno razumevanje stvari in veder nasmeš ob njihovem spoznanju. Simpatično nam more biti, da jih — otroke — razume, da mu je njihov svet blizu in ne zre vanj s filistrsko zdoščasenimi očmi profesorja.

V tem je tudi vrednost njegovega »Tajnega društva«, knjižice, ki more veljati za mladinsko delo na dostojni ravni.

Viktor Konjar

NAD 1500 KNJIZNIC V MAKEDONIJI

V Makedoniji imajo po vaseh, v delovnih kolektivih in šolah nad 1500 knjižnic. V desetih letih je Društvo knjižničarjev v tej republiki številno popetorilo. Na današnji letni skupščini društva so ugotovili, da deluje najbolje njegova sekcija za množične knjižnice, ki prireja tudi razstave knjig.

Drugi esperantski festival

V nedeljo, 15. februarja, je priredila Zveza esperantistov Slovenije v veliki dvorani Doma sindikatov dve dobro organizirani prireditvi, ki sta kot drugi kulturni festival izpricali obsežno kulturno delo naših esperantistov. Občinstvo, ki je dopoldne in popoldne napolnilo dvorano, je imelo priložnost spoznati podrobno delo, s katerim skušajo esperantisti kar se da razširiti in poglobiti zanimanje mladih in odraslih za ta mednarodni jezik. Nastopali so predvsem esperantisti mladinci iz osnovnih in srednjih šol. Slišali smo recitacije, pevske točke, improvizirane govore, gledališke nastope mladinc esperantistov iz Ljubljane, Maribora, Celja, Kranja. Postojane; z živo esperantsko besedo sta se družila godba in petje in vse je pričelo o dobri pripravljenosti in spretni organizaciji. Predvsem so pokazali presenetljive uspehe učitelji — esperantisti v nekaterih ljubljanskih, celjskih in mariborskih šolah, ki so svoje govorice pripravili za učinkovite nastope. Predstavniki Zveze esperantistov Slovenije tov Peter Zlatnar je na drugi prireditvi razglasil rezultate tekmovanja, ki ga je pokazala dopoldnjska prireditev, in nekaj mladinc ljudi je prejel nagrade za svoje kvadrične nastope. Ne da bi prehajali k podrobnejšim, moramo na splošno pri- znati, da je drugi kulturni festival naših esperantistov pokazal mnogo obetajočih rezultatov. Okrog sto mladincev in drugih sodelavcev je zgovorno iz- pričalo, da se esperanto čedalje bolj širi med našo mladino in da lepo povezuje duha naše družbe in našega naroda z mednarodno zavestjo.

Knjige in revije

PREJELI SMO V OCENO

A. J. CRONIN: KRIZARJEV GROB. Prevedla Majda Stanovnik. »Nova ljudska knjižnica« (urednik Ivo Skušek). Opremila Mira Rožič. Založilo Casopisno-založniško podjetje »Ljudska pravica«. Cankarjeva založba v Ljubljani 1958. Strani 388 + (IV). 8".

MITO HADŽI-VASILEV: PROTI-SLOVJA V SOCIALIZMU. Zbirka »Sodobni problemi socializma«. Izdalo Casopisno-založniško podjetje »Ljudska pravica«. Cankarjeva založba v Ljubljani 1958. Strani 47 + (I). 8".

NASA SODOBNOST. Leto VII. šte. 2. Izdaja Državna založba Slovenije. Glavni in odgovorni urednik Drago Sega.

JEZIK IN SLOVSTVO. Letnik IV. (1958-1959). šte. 5. Izdaja Slavistično društvo v Ljubljani. Odgovorni urednik ir. Joža Mahnič.

OBZORNIK 59. šte. 2. Mesečna ljudska revija. Izdaja Prešernova družba v Ljubljani. Odgovorni urednik Jostp Ribličič.

KNJIGA 59. Glasilo slovenskih založb. Letnik VII. šte. 1. Za slovenske založbe izdaja Cankarjeva založba v Ljubljani. Odgovorni urednik Ivan Skušek.

BOREC. Glasilo Zveze borcev narodnoosvobodilne vojne Slovenije. Letnik XI. šte. 2 (februar 1959). Glavni in odgovorni urednik France Sušteršič.

GLEDALIŠKI LIST DRAME SLOVENSKEGA NARODNEGA GLEDALIŠKA V LJUBLJANI. Sezona 1958/59. šte. 5. Letnik XXXVII. Ob štiriidesetletnici Drame SNG. Urednik Lojze Filipič.

Televizijsko razvedrilo

Minulo sredo je ljubljanski televizijski studio imel na programu samostojno našudrsko dramsko oddajo. Uprizorilo so komedijo s petjem Wolfganga Bätcherja in Eise Nürnborgove »Po srečnem koncu«. V navedeni je bila komedija označena kot »nepretenciozna igrača, ki naj v pustnih dneh podari gledalcem tele- vizije priložje sproščenega razvedrila«. Nemara je ta oznaka Bätcherjeve in Nürnborgove veselice kaj preveč misla in preveč seriozna. Kaj ti v resnici gre za docela površno, čutno razigrano igrano stvarjo o dveh mladih zakoncih. Zadeva očitno že v zasnovi ni imela in tudi v izvedbi nima drugega namena, kot v medicini namerjati, ga odtrgati za uro in poi od dnevnih tegob in ga tu in tam nevsiljivo opozoriti na križe in težave, ki jih prinaša »zakonski jarem«. Komedija sodi pač v isto vrsto bulvarne poplave, ki smo jo v uspešnejših ali še bolj mi- slinskih variantah že desetkrat srečali v naših pokolenih »amaterskih gledališčih«. Saj ni, da bi tovrstno- mu pisanju človek odrekal domovni-

sko pravico na naših odrih, in filmu ali televiziji. Zlasti se ne, če je programirano za veselo pustne dni. A navzile, temu bi kazalo prevelik do- tok te »literature« zajeti.

Komedija »Po srečnem koncu« ima nekaj svojskega v pozitivnem in negativnem smislu: pozitivno je to, da pogosto z zelo realističnim dialogom brez pretiravanja ali brez otipsevanja »fotografira« nečimne situacije mladih zakoncev; negativno in zelo neprijetno pa je to, da je premešana z verzji, ki se počjo. In ti verzji so na moč osladni, operetni in zatorej težko prebavljivi. Edino sprejemljive so tiste pesmi, ki sta jih avtorja položila na usta kome- ntatorju veselice. V njih so komič- ne zakonske situacije namred komentirane s prikupno ironijo. Vse drugo pa je odveč.

Izvedba komedije v režiji Frana Zilnika je bila v celoti duhovita in dinamična ter zlasti tehnično spret- no realizirana. Nikakor pa ni mo- goče režiserju odpustiti, da je po- gumneje črtal vložnih »popevk«. Na

njih bi komedija bila brez dvoma bolj čista in tudi zabavnejša. In to zlasti zato, ker so bile pesmi, ope- tretirane z izrazito osladni, ope- retnim nastavkom. Izjema je edino komentator Frane Mišičinski, ki je svoj del teksta zares imenito so- delal in odigral.

Oba igralca — Majda Potokarje- va in Boris Kraj — sta v inter- pretaciji obsesnega, čeprav ne pre- zahtevnega teksta vložila veliko truda in tudi lepo uspeła. Zlasti Po- tokarjeva je bila vseskozi dovolj pri- kupna, samozavestna in sproščena. Kraj je bil splošno kakor »zve- cana«, kameje pa se je tudi on do- volj lahko razigrjal. Razvedrilo je tudi, da ta oba igralca v veliki meri premagala tisto gledališko po- udarjeno mimiko, ki na televizi- skem platnu učinkuje neprirodno in krčevito.

Smemca Milan Kumar in Boris Gorjup sta občudno opravila svojo nalogo. Sceno si je zamislil Vlado Rjavec, komedijo je prevedla Olga Ratejca, verzje pa je prepsel Frane Mišičinski.

France Pavlovec: Prekmurska pokrajina

Kitajsko-japonska razstava v Mariboru

V mariborski Umetnostni galeriji je odprta razstava kitajskih in japonskih umetnin, nekaj nad dve sto del iz slovenskih privatnih zbirk. Razstava je pomembna zaradi lepo izbranega gradiva, ki obsega pred- etno od sedemnajstega stoletja pa do zadnjih desetletij. Prevladujoči vtis pripada starejšemu gradivu. Ne- kaj sob je posvečenih zelo umetno napravljenim lesorezanim kopljam Hirošigjevih »Postaj ceste Tokaido«, 55 listov, ki so bili v enakih seriji

l. 1933 razstavljeni v Ljubljani. Razen teh pa je razstavljenih nekaj lesorezov, ki delno nosijo podpise velikih mojstrov lesoreza (Suntei, Hokusai, Kunoši), originalni album Hirošigjeve druge izdaje »Postaje«, ter nekaj prvih dobrih starejših in novejših japonskih slikarji s tušem in barvami. Kitajski del razstave obsega tri velike stare slike na platno in eno na papir, štiri manjše, prav kvalitetne slike (verjetno iz začetka osemnajstega stoletja), nekaj akvarelov in manjših starih kitajskih koplji, razen tega pa vrsto večjih lesenih kipov ter nekaj manjših iz lesa in slonovine, ki sodijo med formalno in smiselno najbolj dognane umetnine te razstave.

Gradivo te vrste je pri nas redko videti. Obdelano ni. Vendar si ni mogoče zamisliti svetovne umetnost- ne zgodovine, ki ne bi obravnavala izvenevropske likovne tvornosti. Ki- tajska in japonska kultura sta še posebej zanimivi, ker sta v zadnjih dve

KONCALI SO SNEMANJE JUGOSLOVANSKO-ČESKEGA FILMA »ZVEZDA POTUJE NA JUG«

V filmskem studiu Barandovo v Pragi so te dni končali snemanje jugoslovansko-českega filma »Zvezda potuje na jug«. Film je izdelala produkcijska skupina Snidca-Kunc iz Barandova in Lovčen-filma iz Budve. V njem sodelujejo češki in jugoslovanski igralci, v glavnih vlogah pa nastopajo Gordana Miletić, Joža Gržgorin in Ljubomir Vidlič ter znani češki igralci Rudolf Hrušičinski.

Gradivo te vrste je pri nas redko videti. Obdelano ni. Vendar si ni mogoče zamisliti svetovne umetnost- ne zgodovine, ki ne bi obravnavala izvenevropske likovne tvornosti. Ki- tajska in japonska kultura sta še posebej zanimivi, ker sta v zadnjih dve

Gradivo te vrste je pri nas redko videti. Obdelano ni. Vendar si ni mogoče zamisliti svetovne umetnost- ne zgodovine, ki ne bi obravnavala izvenevropske likovne tvornosti. Ki- tajska in japonska kultura sta še posebej zanimivi, ker sta v zadnjih dve

TELESNA KULTURA

KOŠARKARSKI TURNIR ZA »POKAL REPUBLIK«

Odločilna premoč v višini

Slovenija : Srbija II 67:59 (27:29)

Ljubljana, 16. febr. - V drugi tekmi III. tradicionalnega košarkarskega tekmovanja za »Pokal republik« je na Gospodarskem razstavišču Slovenija premagala drugo srbsko reprezentanco s 67:59 (27:29). Pred približno 500 gledalci sta sodila Brnčić in Vuković iz Zagreba.

nut pred koncem polčasa je vodja srbske reprezentance zamenjal petorko iz Novega sada. Le-te so vnesle v igro veliko več živahnosti in so s hitro igro ter uspešnimi protinapadi napredno izenačile, v zadnjih sekundah pa celo dosegle vodilni koš in zaključile ta del z 29:27 v svojo korist.

Kacova iz protinapadov dosegli končni rezultat. Sodnika nista najbolje opravila svoje naloge. Nekaj besed pa je treba tudi spregovoriti o zapisnikarjih. Ni namreč moč trditi, da je gornji rezultat pravi. Številka 67 je le seštevek košev, ki so jih dale slovenske igralke, medtem ko je uradni rezultat v zapisniku 66:59. Če pa seštejemo še rezultata obeh polčasov po zapisniku (41 + 27), pa dobimo celo 68 točk. Zanimivo je, da sta netočni zapisnik podpisala tudi oba sodnika. Taka neresnost se na turnirju, kot je »Pokal republik« res ne bi smela pojaviti.

Brzovjavke

● BEOGRAD, 16. febr. (Tanjug). - V srečanju zvezne hokejske lige so Jesenice sinoči premagale Crveno zvezdo z 9:0 (2:0, 4:3, 3:0). Jesenice igrajo jutri s Partizanom.

● VARAZDIN, 16. febr. - V Varaždinu je bilo večeraj nogometno srečanje med domačim Varteksom in Branikom iz Maribora, ki se je končalo neodločeno 2:2 (1:0).

● NURNBERG, 16. febr. (DPA). V zahodnonemškem nogometnem prvenstvu je »Nürnberg« premagal »Kickers Offenbach« z 2:1. To je prvi poraz Kickersa po osmih mesecih oziroma 33. tekmiha. Moštvo trenerja jugoslovanskega trenerja Čuvaj.

● ZAGREB, 16. febr. - V prijateljskem srečanju je Lokomotiva presenetila 7000 gledalcev, saj je večeraj premagala Dinamo s 4:3 (2:1). Obe moštvi, zlasti Lokomotiva sta igrali dobro.

● BEOGRAD, 16. febr. (Tanjug). - Poljska košarkarska federacija je danes objavila organizacijski odbor dirke »Po Jugoslaviji«, da se bo letos te naše največje dirke udeležilo osem najboljših poljskih košarkarjev.

Kratki skoki naših skakalcev

Pontedlegno, 16. febr. - Na mednarodnem tekmovanju, ki je bilo večeraj v Pontedlegnu (Italija), je prvo mesto osvojil Avstrijec Habersatter, ki je dosegel 225,3 točke in skoka 99 in 96 metrov. Na drugo mesto se je plasiral Zandanel (Italija) 223,7 (92 in 95), na tretje pa Steingger (Avstrija) 201,7. Jugoslovanski skakalci so se zaradi kratkih skokov slabše plasirali. Oman je bil deveti 183,5 (78 in 80), Rogelj dvanajsti s 176,1 (73 in 76), Rojina štirinajsti 169,4 (73 in 71), Gorjanc šestnajsti 168 (70 in 76).

Olimpija I prvak

Ljubljana, 16. febr. - V prvenstveni tekmi zimske košarkarske lige je Olimpija I premagala Olimpijo II s 97:72 (41:27) in tako brez poraza osvojila prvo mesto. Igra je bila živahna in zanimiva, vendar je bila prva petorka precej boljša, imela pa je tudi precejšnjo premoč v višini. Za zmagovalca so dosegli največ košev: Jelencnik in Dermastia po 19 ter Danuš 18, za drugo petorko pa Potočnik 21 in Logar 16. Na tekmi se je poškodoval Vrhnovec, ki so ga morali odpeljati v bolnišnico zaradi zvitega gležnja.

Naši portreti

PETER PREŠEREN pred prvim bojem z evropskim prvakom

Na boksarskem srečanju med Poljsko in Jugoslavijo 24. februarja v Ljubljani, bo prvokrat obelke dres državne reprezentance Peter Prešeren. Ta boksar je ljubljanski športni javnosti že dobro poznan, vendar velja, da ga ob tej priložnosti vzamemo natančneje pod drobnogled.

Rodil se je v Ljubljani 3. junija 1933. visok je 178 cm in teži 70 kg. Z boksom je začel ob koncu leta 1947. S šestnajstim leti je prvokrat nastopil na republiškem prvenstvu in dosegel svojo prvo zmago s k. o. Sam prvi: »Nikoli nisem hodil gledat boksarskih tekem in pravzaprav sam ne vem, kaj me je pritegnilo k boksu. Ko pa sem enkrat začel, nisem mogel več nehati.« Njegova boksarska kariera je bila uspešna, saj je od leta 1958 stalno slovenski prvak zdel v polveterinarski kategoriji. Od 1953. leta dalje pa že tudi nastopa v bojih za državno prvenstvo. Prvo leto je bilo zanj zelo uspešno, saj je premagal reprezentanta Lukiča in zasedel četrto mesto. Isto mesto je zasedel tudi leta 1957., lani pa je bil tretji v državi, ko je podlegel prvaku Kelavi.

največ zmag s t. k. o., nekaj pa tudi s klasičnim k. o., medtem ko sam ni nikdar obelkal na deskah ringa in mu sodnik še ni štel do deset. Pred tem pomembnim nastopom smo se pozanimali, kako se nanj pripraviva. Tako je nam povedal Peter: »Treniram brez trenerja in tako si vsaj trening odmerim po lastnem preudarku. Zal sem za svoj nastop izvedel šele pred dobrim tednom iz časopisa in imam od takrat za seboj komaj štiri treninge, ker sem v službi zelo zaposlen. Za kondicijo igrani nogomet, skateam čez vrvice in goliš parterno gimnastiko. Mnogo pozornosti sem posvetil treningu udarca, zato je vreda moj najpomembnejši rekvizit pri treningu. Za vado hitrosti boksam s svojo senbo.«

Ali bo imel pred nastopom za trening kakšen dvoboj in za koliko bo moral »spustiti« svojo težo? »Dvobojev pred tem nastopom ne maram. Tega načina treniranja nisem imel nikoli rad. Za nastop v višji kategoriji moram shujšati 3 kg. Za polveterinca pa celo 6 in pol kg. Po republiškem prvenstvu prvenstvu nisem več boksal, zato sem se malo zredil.« Ali te je bilo kdaj strah pred vstopom v ring? »V zadnjih letih me ni bilo strah pred nobenim nastopom. Nasprotno, celo preveč sem flegmatičen. Poznam le neko vrsto vzneimljenja - negotovost pred izidom.« Kaj pravzaprav misliš, ko stopiš v ring proti neznanemu nasprotniku? »Ko z nekom prvič boksam, je vsa moja pozornost usmerjena k temu, da skušam ugotoviti, kaj nasprotnik namerava, kakšna bo njegova skacija, in opazujem, kakšni so njegovi premiki na podu.« In kaj meniš o svojem nastopu v državni reprezentanci? »Za nastop sem izvedel mnogo preprosto, zato se ne morem pripraviti tako popolno kot bi želel. Vendar bom storil vse, kar je v moji moči, da se kar najbolje pripravim. Nadvse neprijetno bi mi bilo, če bi se osmešil pred domačim občinstvom!« Peter Prešeren je precej nad to, ki jo zahteva nastop v polveterinarski kategoriji. Zato mu je potrebno zelo trud in intenziven trening, da bo lahko »odločil« odvečne kilograme. Pri enem treningu dnevno bo to komaj mogoče, zato je neobhodno nujno, da dobi takoj teden izrednega dopusta, kot ga ima njegov mariborski kolega Emil Zurngan, ki se lahko redno dvakrat dnevno pripraviva na to srečanje. Le pod takim pogojem bo Prešeren dovolj dostojno prestal svoj debut v državni reprezentanci. Jutri bomo naše bralce seznanili s pripravami drugega slovenskega debutanta v državni reprezentanci - Emila Zurnmana.

Zaskrbljenost na Madžarskem

po zmagi kitajske namiznoteniške reprezentance

Budimpešta, 16. febr. - Po nepričakovano visokem porazu madžarske namiznoteniške reprezentance v dvoboju s Kitajsko 2:3, je madžarska športna javnost zelo zaskrbljena spričo bližnjega svetovnega prvenstva v namiznem tenisu. Precej mladne igre nekaterih madžarskih reprezentantov v zadnjem času, zlasti pa porazi evropskega prvaka Berčeka v srečanjih z Vojislavom Markovičem so bili že prej predmet komentarjev v tisku in športnih krogih, poraz proti Kitajski pa je povzročil v športnih krogih na Madžarskem pravi nemir in skepso. Športni strokovnjaki menijo, da je kriva tega poraza predvsem dosedanja praksa defenzivne igre. Izrazito obrambni igralci se niso mogli uspešno postaviti po robu tehnično močnim ofenzivnim kitajskim igralcem. Izredno ofenzivni in brezkompromisni Van Cuan je preprič-

ljivo premagal tri velika imena madžarskega namiznega tenisa: Berčeka, Sidoja in Földija. Madžari nameravajo določiti čas treniranja s kitajskimi igralci, da bi spoznali način njihove igre.

Talj in Alatorceev o turnirju na Bledu

Tbilisi, 16. febr. - Lanskoletni sovetški šahovski prvak Mihail Talj, ki je na nedavnem letošnjem prvenstvu dobil drugo mesto, je v intervjuju za estonski list izrazil upanje, da bo igral na turnirju kandidatov v Jugoslaviji mnogo bolje kot na prvenstvu. Predsednik šahovske sekcije SZ Vladimir Alatorceev pa je izjavil, da se Talj in Keres že čisto časa pripravljata za turnir kandidatov in da je treba zato iskati vzrok Keresovega neuspeha na prvenstvu SZ v določeni spremembi sloga. Keres si namreč prizadeva, da bi igral manj tvegano, ker meni, da bo turnir na Bledu zelo oster in naporen. Alatorceev je dejal o Talju, da je to igralec, ki vidi v igri samo nasprotnikovega kralja in ki vedno skuša s kombinacijo hitro odločiti partijo v svojo korist. V kolikor se položaj zvešči in ni več možnosti za zamotano kombinacijo, postane Talj brez moči in izgubi partijo.

TEREZIJA MOLAN upokojenka

Vsem sorodnikom, prijateljem in znanecem sporočamo, da nas je za vedno zapustila naša ljuba sestra, teta in svakinja

K večnemu počitku jo bomo položili v sredo, dne 18. februarja 1959 ob 15. uri iz Kristofove mrliške vežice na Žalah.

Ljubljana, Piščenbreg pri Brezicah, Celje, Zagreb, Zreče, Beograd, USA, dne 16. februarja 1959.

Zalujoči: sestre MICA, ANICA in JULKA, nečakinje in nečaki, svakinja, vsaki in ostalo sorodstvo.

DOROTHY SAYERS:

49

da mu prav zaradi tega pošiljate oporoko. »Gotovo bo presenečeno pogledal,« je rekla Boothova. »Sploh pa ne vem, kaj bo rekel. Mogoče mu ne bo prav, zakaj advokati vsaj po navadi nič ne dajejo na spiritalistične seje. Razen tega se mu bo mogoče zdelo čudno, kako sva mogli odpreti tista skrita vrata.«

»Saj nama je duh posredoval kombinacijo števil. Navsezadnje ne more pričakovati, da bova kar tako prezrili to sporočilo! Vi pa mu boste dokazali svoje poštene namene s tem, ker mu boste takoj poslali oporoko. Hkrati ga lahko poprosite, naj pride sem, pregleda vsebino blagajne in potem spremeni kombinacijo števil.«

»Kaj menite, ali bi ne bilo bolj prav, če bi pustila oporoko tu in mu pismeno sporočila, naj si pride sam ponjo?«

»Mogoče jo nujno potrebujem!«

»Saj bi lahko prišel sem in jo vzeli.« Climpsonova je razočarana ugotovila, da Boothova samostojno ocenjuje položaj, razen takrat seveda, kadar posežejo vmes duhovi z onega sveta.

»Nemara pa niti še sam ne ve, da mu bo potrebna. Mogoče so nama duhovi sporočili vnaprej, da jo bo nujno potreboval.«

ček in pogrela vodo. Potem bova navsezadnje po trudopolnem dnevu le šli v posteljo. Ali bi hoteli počakati v moji sobi, dokler ne pogrejem vode? Pa vašo posteljo še moram pregrniti z rjuhami. Kako, prosim? Ne, ne, to bo trajalo le nekaj trenutkov. Prosim vas, nikar se ne trudite! Postelje pregrinjam vsak dan.«

»Bom pa pazila na kotliček,« je rekla Climpsonova. »Tako vam bom vsaj z nečim pomagala.«

»Lepo. Voda bo takoj zavrela, je že vroča.« Ko je bila Climpsonova sama v kuhinji, ni izgubljala časa. Po prstih je smuknila iz kuhinje in prisluhnila na stopnicah. Negovalke stopinje so se izgubile na onem koncu. Tiho je stopila v sobo, pograbila zapečateni ovitek z oporoko in nožiček, ki ga je bila kot uporabno orodje pripravila že prej. Nekaj trenutkov kasneje je bila spet v kuhinji.

Kako dolgo ne zavre voda, kadar se človeku mudi! Climpsonova je menila, da bi spretno roke lahko v tem času prevleklo dvajset postelj. V resnici pa je že po sedmih minutah lahko držala pismeni ovitek nad paro.

»Ne smem preveč hiteti,« se je mirila. »Počasi, počasi, sicer bom še kaj raztrgala!« Lepilo je popuščalo. Ko so se na stopnicah oglašili koraki, je bilo pismo odprto. Climpsonova je spretno pustila nožiček za ognjišče in skrila pismo za posodo na polici.

»Voda že vre,« je veselo povedala. »Kje so termoforji?«

Vsa čast živcem Climpsonove, zakaj prav nič ni zastokala, ko je skoraj vrelo vodo nalivala v termoforje. Boothova se ji je zahvalila, vzela v vsako roko po en grelec in spet šla. Climpsonova je segla po oporoko, jo vzela iz ovitka in jo preletela v izredni naglici. Dokument ni bil obsežen, vsebina pa navzlic pravniškemu izrazoslovju še kar razumljiva. Čez

KINO »UNION«

Režija: Rene Clair. Igrajo: Pierre Brasseur, Henri Vidal in Dany Carrel. Film je bil uradno proglašen za najboljši francoski film v letu 1957! Tednik F. N. 7. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. - Ob 10. uri matineja francoskega vojnega cinemascope filma »GRENKA ZMAGA«. - Predprodaja vstopnic od 9. do 11. in 14. ure dalje.

KINO »KOMUNA«: amer. barv. cin. film »Prekinjena melodija«. Režija: Curtis Bernhardt. Igrata Eleanor Parker in Glenn Ford. Tednik: Obisk predsednika Tita Etiopiji, pri zadnjih dveh predstavah. Predstave ob 15, 17, 19 in 21.

KINO »VIC«: angl. barvni revijski cinemascope film »Bodimo srečni«. Igrata Tony Martin in Vera Ellen. Tednik F. N. 7. Predstave ob 15, 17, 19 in 21.

KINO »SLOGA«: prediera amer. filma »Jutri bom jokal«. Režija Daniel Mann. V glavni vlogi Susan Hayward. Nagrade za najboljšo žensko vlogo na festivalu v Cannesu - 1956. Tednik Tito v Etiopiji, pri zadnji predstavi. Predstave ob 15, 17, 19 in 21.

KINO »SOCA«: jugoslovanska kinofilma »Prekinjena melodija«. Režija: Curtis Bernhardt. Igrata Eleanor Parker in Glenn Ford. Tednik: Obisk predsednika Tita Etiopiji, pri zadnjih dveh predstavah. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. Danes zadnjokrat!

KINO »SISKA«: prediera bolgarskega filma »Adamovo rebros«. Predstavi ob 15 in 17. Ob 19 in 21 francoski vojni cinemascope film »Grenka zmaga«. Tednik F. N. 7. Predprodaja vstopnic v vseh kinematografi od 9-11 in od 14 dalje!

MLADINSKI KINO LM: ob 10 in 12 amer. barvni film »Gora«.

KINO »LITOSTROJ«: ob 20 francoski film »Črna mapa«. Zadnjokrat!

KINO »TRIGLAV«

Jugoslovanski film »ČRNI BISERI«

Tednik. V glavni vlogi: Severin Bijelić, Mihajlo Viktorović. - Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 15 dalje. Danes zadnjokrat.

RTV LJUBLJANA

SPORED ZA TOREK, dne 17. februarja 1959

Poročila: 5.05, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.30, 22.00, 23.00, 24.00

5.00-6.00 Dobro jutro! (pisan glasbeni spored) - 6.30-6.40 Reklame in obvestila - 6.40-6.45 Naš jedilnik - 6.55 Festival domačih pesmi: pred mikrofonom - 8.25 Igra ansambla Mojstirja Srepta - 8.40 Potočnik in spomin - Rodoljub Colaković: Hlaka solza - V. - 9.00 Erna Dohanyai: Simfonične minute - 9.15 V naši Operti smo slišali - 9.45 Ameriški orkester Ray Anthony - 10.10 Trio Slavka Avenška - 10.20 Popevke na tekočem traku - 10.45 Za dom in zene - 11.00 Madžarski in španski kolarji - 11.30 Oddaja za otroke - a) Pisateljica Toneta Seliskarja smo povabili pred mikrofonom - b) Pri mladih pianistih in violinistih v glasbeni šoli Vič - 12.00 Narodne pesmi - 12.15 Kmečka univerza - Ing. Otton Muck: Prilogevalen in spravilo kreme - 12.25 35 minut simfoničnih plesov in repsoj - 13.15 Zabavna glasba, vmes obvestila - 13.30 Arje iz Mozartovih oper pojo basisti Ezio Pinza, Italo Tajo in Ludwig Weber - 14.00 Igra trio Zorka Skobernetna - 14.15 Zanimivosti iz znanosti in tehnike - 14.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo - 15.15 Zabavna glasba, vmes obvestila in reklame - 15.40 Humoreska tega tedna - J. Thurber: Deset pravil za srečen zakon - 16.00 Bard iz Le Roncola (Ponovitev komentirane glasbene oddaje o Giuseppeu Verdiju) - 17.10 Zabavni potpourri - 18.00 Družinski pogovori - 18.10 S. Prokofjev: 10 skladb iz baleta »Pepeška«, op. 97 - B. Bartok: Rapsodija za violino in klavir - 18.45 Domača glasba - 19.30 Zabavna glasba, vmes obvestila in reklame - 19.30 Radijski dnevnik - 20.00 Plesni orkester RTV Ljubljana - pred mikrofonom in pred publiko -

20.30 Radijska igra - Janček-Stampčič: Številko sporoči centar! - 21.10 Marko Tajčević: Pet preludjev - Božidar Kunc: Pet valčkov - 21.30 Za ljubitelje popev - vmes prenos reportaže s košarkarske tekme Hrvaška-Slovenija - 22.10 Igra evret Jožeta Kampanca - 22.30 Trje evropski plesni orkestri - 23.10 Bogomil Lesković: Domovina, simfonija v enem stavku - 23.45 Pevo Perry Como van šel prijeten počitek - 24.00 Zadnja poročila in zaključne oddaje.

Lokalni program

14.00 Max Reger: Variacije na veselo temo Adama Hillerja - 14.45 do 15.00 Ljubljanska kronika in obvestila.

TELEVIZIJA

19.00 Partizan (Beograd) : Jesenice - prenos tekme v hokeju na ledu - Beograd - 20.30 Hrvatska : Slovenija - košarkarska tekma med reprezentancama na medrepubliškem turnirju za žene - Ljubljana.

ZAGREB

Prodajalna Illica 5 (Oktogon)

Krsto Odak

GODALNI KVARTET op. 30

Joseph Haydn

GODALNI KVARTET d-mol

»Zagrebski kvartet«

LPY-V-32, 33 obratov

»ULICA SANJ - PORTE DES LILAS«

Režija: Rene Clair. Igrajo: Pierre Brasseur, Henri Vidal in Dany Carrel. Film je bil uradno proglašen za najboljši francoski film v letu 1957! Tednik F. N. 7. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. - Ob 10. uri matineja francoskega vojnega cinemascope filma »GRENKA ZMAGA«. - Predprodaja vstopnic od 9. do 11. in 14. ure dalje.

tri minute je bila oporoka spet v ovitku, ki ga je brž iznova zalepila. Pismo je spravila v žep na krilu - njena starmodna obleka je bila kaj pripravna za take reči - in stopila v skrambo po čaj. Ko se je Boothova vrnila v kuhinjo, se je vneto vrtela okoli čajnika. »Po vsem tem delu se bo čaj prilregel,« je rekla.

»Dobra misel,« je pritrdila Boothova. »Tudi jaz sem že mislila na osvežujočo pijačo.«

Climpsonova je nesla čajnik v negovalkino sobo, Boothova pa je s skodelicami in slakorjem v rokah počasi stopala za njo. Ko je stal čajnik na mizici pred kaminom in ovitek z oporoko na mizi sredi sobe, so je Climpsonova olajšano oddahnila, zakaj delo je bilo uspešno opravljeno.

Petru Wimseyu je pisala takole:

»Dragi Peter! Kakor ste gotovo izvedeli že iz brzovjavke, ki sem vam je poslala zjutraj, se mi uspela na vsej črti. Naj vam na kratko opišem kako je bilo. V prejšnjem pismu sem vam naznačila svoj načrt, zato boste že vedeli, kaj je treba storiti, če vam povem, da je z današnjo pošto šlo tudi priporočeno pismo na Urquhartov naslov. V njem je oporoka in negovalkino spremno pismo, ki je izvrstno sestavljeno. Neko ime ni omenjeno v njem. Murchisonovi sem poslala brzovjavko, da bo pripravljena na pismo in da bo po možnosti zraven v trenutku, ko ga bodo odprli. Tako bomo imeli še nekaj prič, ki bodo izpovedale, da oporoka obstoji. Sicer pa dvomim, da bi si jo Urquhart drznil prikriti. Morda bi mogla Murchisonova še enkrat preleteti posamezna določila, ker sem jih sama pregledala v veliki naglici. Bilo je razburljivo. Komaj že čakam, da vam bom osebnopopisala vso reč. Za primer, da bi to Murchisonovi ne uspelo, vam v naslednjem naznačujem nglavitne točke:

DNEVNE NOVICE

Danes sveže morske ribe v ljubljanski ribarnici in na trgu v Sisku.

PREDAVANJA

Prilagodilno društvo vabi na predavanje ing. Zdravka Gabrovška: Kristali v elektronskem mikroskopu. Predavanje z diapozitivi bo danes ob 20. uri v prirodoslovni predavalnici univerze.

GLEDALISKA

DRAMA
Torek, 17. febr. ob 19.30: Miller: »Smrt tegovskega potnika«. Abonma S. (Preostale vstopnice so že v prodaji.)
Sreda, 18. febr. ob 19.30: Osborne: »Ozri se v gnevu!«. Abonma K. (Preostale vstopnice so že v prodaji.)
Četrtek, 19. febr. ob 19.30: Miller: »Smrt trgovskega potnika«. Abonma A. (Preostale vstopnice so v prodaji.)

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA

Gledališka pasaža
Torek, 17. febr. ob 20: Držić: »Tripče de Utočec«. Abonma Mladinski III. (Tripče - Brezigar)
Sreda, 18. febr. ob 20: Držić: »Tripče de Utočec«. Abonma Mladinski IV. (Tripče - Presetnik)
Četrtek, 19. febr. ob 20: Držić: »Tripče de Utočec«. Abonma Kolektivni A. (Tripče - Presetnik). Vstopnice so tudi v prodaji.
Petek, 20. febr. ob 20: Roksandič: »Babilonski stolp«. Abonma Kolektivni B. Vstopnice so tudi v prodaji.

SENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE

Ljubljana - Mestni dom
Sreda, 18. febr. ob 16: Bisson-Carré: »Maskarada«, veseloigra. Red Sreda - popoldanski. Vstopnice so tudi v prodaji.
Sobota, 21. febr. ob 20: Bisson-Carré: »Maskarada«, veseloigra. Izven. Predprodaja vstopnic v Mestnem domu. Vstopnice lahko rezervirate po telefonu na št. 22-860.

IZ ROGASKE SLATINE

KINO
Jugoslovanski cinem. film »Miss Stones«. Predstava ob 19.30.

IZ ZALCA

KINO
Madžarski film »Dvanajst za detkove«.

MARIBORSKE VESTI

Dežurna lekarna
Torek, 17. febr., lekarna »Studentci«, Gorkega ul. 18.
Sreda, 18. febr., lekarna »Center«, Gosposka ul. 12.

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE

Torek, 17. febr. zaprto.
Sreda, 18. febr. ob 19: Benavente: »Idealni in koristni«. Sola TAM.

KINO

UNION: francoski cinem. film »Vsi me lahko ubijejo«.
»PARTIZAN«: sovj. film »Celkask«.
»UDARNIK«: Zah.-nemški barvni film »Kapetan iz Köpenick«.

IZ PTUJA

KINO
»MESTNI KINO«: domači film »Gimnastrad«. Predstavi ob 17.30 in 19.30.

IZ MURSKÉ SOBOTE

KINO
»PARK«: sovj. barvni film »Resnična gozdna zgodba«.

RAZPISI

Komisija za uslužbene zadeve Oblo Jesenice razpisuje v upravi Občinskega ljudskega odbora Jesenice naslednja delovna mesta za:
1. načelnika oddelka za splošne zadeve
2. načelnika oddelka za finance
3. šefa oddelka za gospodarsko pravne zadeve
4. referenta za premoženjsko pravne zadeve
5. referenta za blagovni promet
6. referenta za gradbene zadeve in urbanizem
7. referenta za izobraževanje odraslih
8. referenta za požarno varnost in civilno zaščito
9. referenta za kontrolo proračuna
10. referenta za delo in tarifna vprašanja
11. sanitarnega inšpektorja
12. 1 pripravniško mesto v pisarniški službi z nižjo izobrazbo

13. 1 pripravniško mesto v finančno

proračunski službi s srednjo izobrazbo

Pogoji:
Za delovno mesto pod 1. visoka izobrazba - pravnik s izpitom, pod 2. najvišji pogoj: visoka izobrazba s prakso, pod 3. in 4. visoka izobrazba - pravnik s prakso, pod 5. najvišji pogoj: visoka izobrazba - ekonomist s prakso, pod 6. visoka izobrazba s prakso, pod 7. najvišji pogoj: visoka izobrazba, pod 8. do 11. srednja izobrazba s prakso.
Plača in položajna plača po določilih ZJU.
Pravilno kolkovane prošnje z navedbo šolske izobrazbe in dosednjega službovanja sprejema OBLO Jesenice 15 dni po tej objavi.
Kolikor mesta po razpisu ne bodo zasedena, ostane razpis v veljavi do zasedbe teh mest.

Komisija za uslužbene zadeve OBLO Jesenice

Fakultetni svet Ekonomske fakultete v Ljubljani razpisuje naslednja mesta za:
1. rednega ali izrednega profesorja ali docenta za trgovinsko politiko,
2. rednega ali izrednega profesorja ali docenta za politično ekonomijo,
3. rednega ali izrednega profesorja ali docenta za ekonomiko cen,
4. honorarnega univerzitetnega učitelja ali vodjo ciklusa predavanj iz predmeta notranja trgovinska politika,
5. honorarnega univerzitetnega učitelja ali vodjo ciklusa predavanj iz predmeta industrijska politika.

Prošnje sprejema dekanat ekonomske fakultete v Ljubljani, 14 dni po objavi tega razpisa.

DROBNI OGLASI

GRADITELJU STANOVANJSKE HIŠE - izvršim vsa potrebna zidarska dela pri dograditvi - če mi ob selitvi v dograjeno stanovanje zapusti sedanje. Naslov v oglašnem oddelku. 652
PRODAM ELEKTRICNI STEVEC 10-20 amp. Naslov v oglaš. odd. 652
PREKLICUJEMO bančno čekovno nakaznico od št. 32131 - 32137, ki nam je zmanjkala. Ravno tako preključujemo en izpolnjen list tega čeka za znesek 275.000 din. - Elektro odbor Tirna. 650
IZKUŠEN KOMERCIALIST, bivši zastopnik, star 47 let, z lastnimi pisarniškim prostori v centru Beograda, sprejme zastopstvo - mesto potnika, prvenstveno za Srbijo - vključno Beograd - Vojvodino in Makedonijo. Imam priporočila. Ponudbe na Borisav Končar, Beograd, Makedonska 28.
KNJIGOVODJO-INJO namesti takoj »Vinogradniško gospodarstvo«, Kapele, pošta Slatina Radenci. Pogoj: Verzirana v kmetijskem knjigovodstvu in potrebna šolska izobrazba. 646-d
PRODAM ZAKONSKO SPALNICO. Naslov v podružnici »Ljud. pravice«, Jesenice. J 12
ISCEM VARUHNJO k 3-letnemu fantku za 8 ur na dan. Naslov v podružnici »Ljud. pravice«, Jesenice. J 11
ISCEMO OSKRBNIKA za planinsko postojanko na Vršču. Prošnje pošljite na Planinsko društvo Jesenice. J 10

REKTOR UNIVERZE V LJUBLJANI, DEKAN FAKULTETE ZA ARHITEKTURO, GRADBENIŠTVO IN GEODEZIJO IN PREDSTOJNIK GEODETSKO-KOMUNALNEGA ODDELKA

SPOROČAJO ŽALOSTNO VEST, DA JE UMRL, POTEM KO JE MORAL ZARADI SVOJE HUDE BOLEZNI MNOGO PREZGODAJ ZAPUSTITI SVOJE ZNANSTVENO, STROKOVNO IN VZGOJITELJSKO DELO, KI GA JE NADVSE VESTNO IN VZORNO OPRAVLJAL

ing. LEO NOVAK

REDNI UNIVERZITETNI PROFESOR,
PIONIR GEODETSKE STROKE V SLOVENIJI
IN VEČLETNI ČLAN AKADEMSKEGA SVETA FLRJ
ZA GEODEZIJO IN GEOFIZIKO

LJUBLJANA, DNE 16. FEBRUARJA 1959

DEKAN REKTOR
DR. ING. BRANKO ŽNIDERSIČ DR. DOLFE VOGELNIK

PREDSTOJNIK
ING. IVAN ČUČEK

VESTI IZ KRANJA

KINO
»STORZIC«: ob 14.15 italij. barvni film »Teodora«. - Ob 16, 18 in 20 francoski barvni film »Pustolovščina Časnovce«.
»SVOBODA«: ob 19 italij. barvni film »Teodora«.
»KRVAVEČ« - CEKLJE: ob 19 amer. barvni vstav. film »Daljni horizonti«.

Vesti z Jesenic in okolice

Zdravniška dežurna služba: dr. Alojz Jenko.
KINO
»RADIO«: amer. barvni vstav. film »V senci vešal«. Predstavi ob 18 in 20.
»PLAVZ«: ameriški film »Mata Hari«. Predstavi ob 18 in 20.

Z BLEDA

KINO
Italijanski film - družbena - drama »Branim svojo ljubezen«. - Predstavi ob 17 in 20.

IZ NOVI GORICE

KINO
»SOCA«: francoski film »Inšpektor ljubi gnečo«.

VESTI IZ TRBOVELJ

KINO
»DELAJSKI DOM«: sovjetski film »Dom, v katerem živimo«.
»SVOBODA II«: jugoslov. film »H-8«.

MILAN PUKELSTEIN

zadnji ljubljanski fjakar
Pogreb bo danes v torek, 17. februarja 1959 ob 14.30 iz Andrejeve mrtiške vežice na Zalah. Prijatelj!

FRANC PIŠKUR

uslužbenec CK ZKS, aktivist OF od leta 1941
Pogreb bo v sredo, dne 18. februarja 1959 ob 16.30 iz Franciškovne mrtiške veže na Zalah.
Ljubljana, dne 16. februarja 1959.
Sindikalna podružnica pri CK ZKS in Predsedstvu SZDLS

NEPRIČAKOVANO NAS JE ZAPUSTIL NAŠ VESTNI USLUŽBENEC IN DOBRI TOVARIS

JOŽE WEIS

ŠEF ODDELKA
DRAGEGA TOVARISA BOMO OHRANILI V NAJLEPŠEM SPOMINU
UPRAVA KOMUNALNE BANKE NOVA GORICA
SINDIKALNA PODRUŽNICA KB NOVA GORICA

UPRAVNI ODBOR PODJETJA

»BOSNA-AZBEST«

rudnik in separacija Bosansko Petrovo Selo - Tuzlanski bazen

razpisuje natečaj za sprejem v delovno razmerje in izpolnitev naslednjih delovnih mest za:

- 1. rudarskega inženirja za delovno mesto upravnika rudnika
- 2. elektroinženirja za vodjo elektroslužbe
- 3. zdravnika splošne prakse za delo v ambulanti podjetja in pri preventivni zaščiti
- 4. geometra
- 5. elektrotehnikarja
- 6. strojnega tehnikarja
- 7. tehničnega risarja
- 8. šoferja I. razreda za avtobusni promet
- 9. več kvalificiranih električarjev za delo v obratu
- 10. samostojnega finančnega knjigovodjo za delo v zdravstveni postaji v Bosanskem Petrovem Selu

POGOJI: pod 1: rudarski inženir z najmanj dveletno prakso - pod 2: ustrezna strokovna izobrazba - pod 3: zdravnik splošne prakse z dokončanim stažem - pod 4: najmanj dveletna praksa v rudarstvu - pod 5 in 6: ustrezna strokovna izobrazba - pod 7: ustrezna strokovna izobrazba in praksa v poslih tehničnega risarja - pod 8: šofer D kategorije - pod 9: najmanj tri leta delovnega staža v obratu - pod 10: dokončana srednja šola s prakso v knjigovodskih poslih zdravstvenih ustanov.

Plača po tarifnem pravilniku podjetja. Za zdravnika zagotovljeno honorarno delo v krajevni zdravstveni postaji. Stanovanje za samske in družine zagotovljeno v novogradnji.
Natečaj traja do 28. februarja 1959.

Ponudbe z opisom dosedanega dela pošljite sekretariatu podjetja na zgornji naslov.

100 let veleblagovnic

V sodobni veleblagovnici dobi vse od šivanke do avtomobila. Zlasti v zahodnih deželah imajo ženske polne roke dela ob tako imenovanih sezonskih razprodajah v teh trgovskih hišah. — Kako je pravzaprav nastala veleblagovnica kot trgovina, v kateri ti postrežejo z vsem potrebnim?

Letos mineva sto let, odkar se je rodila zamisel o veleblagovnicah. Pred sto leti je postopal po pariških cestah Henry Boucicaut, podeželski trgovec s čepicami. Prišel je bil v Pariz, da bi sklenil nekaj kupčij. Brez cilja je hodil po Rue du Bac. Na vratih v majhno prodajalno z imenom »Bon Marché« je opazil tablico z napisom, da trgovec išče družabnika z nekaj gotovine. Boucicaut je šel dalje, se spet vrnil in vstopil. Pogodila sta se, zakaj trgovec s podeželja je imel kopico novih zamisli.

Ze nekaj mesecev kasneje je

Boucicautova zamisel se je kmalu uveljavila ne le v Parizu, marveč tudi v drugih evropskih mestih in Ameriki. Zdaj stopi v pariške veleblagovnice nad milijon ljudi dnevno. Te trgovske hiše so pravzaprav mesta v mestih, saj porabijo več toka in ljudi je v njih pogosteje telefonirajo kot v mestu Orleansu. Če bi postavili izložbena okna pariških veleblagovnic drugo ob drugo, bi dobili dva kilometra dolgo vrsto. Boucicautovemu načelu »Velik promet, majhen dobiček« so Američani dodali še geslo »Kupec ima svoj prav«. Ameriški trgovci so spoznali vrednost reklame v listih in so jo začeli na veliko uporabljati.

Kakih trideset let po ustanovitvi pariške veleblagovnice »Bon Marché« so odprli prvo tako prodajalno v nemški Geri. Blago so kupovali neposredno v tovarnah in ga prodajali za gotovino. Ko

je trgovec Tietz umrl v starosti 65 let, je deset veleblagovnic nosilo njegovo ime. Takih prodajalnic najdemo zdaj dovolj po vsem svetu.

Igra naključja

STARI ŠVED JE IMEL DVOJNIKA

Stari Oscar Magnus Svensson iz švedskega mesteca Alfredshem se je močno začudil — kdo se ne bi — ko je dobil sporočilo, da se je smrtno ponesrečil pri avtomobilski nezgodi v ZDA in zapustil dolarje v vrednosti šest milijonov dinarjev.

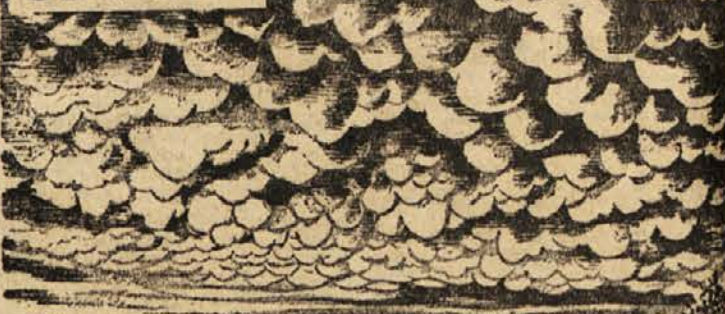
»Podatki v tej listini se skladajo z mojimi vse od imena in priimka do meseca in kraja roj-

Živali na pósodo

V Los Angelesu (Kalifornija) so ugotovili, da osnovnošolski otroci dobro poznajo divje živali in celo zveri, ki si jih lahko ogledajo v živalskih vrtovih, mnogi izmed njih pa še nikoli niso videli živih domačih živali, na primer gos, kuncev, koz, gost itd. Zato so priporočili upravi živalskega vrta, naj si omisli domače živali, ki bi jih potem posojala šolskim upraviteljem.

WALT DISNEY PODOBE IZ NARAVE

ČUDNI OBLAKI

© 1958 Walt Disney Productions World Rights Reserved

SVOJEVRSTNO OBLIKOVANIM OBLAKOM PRAVIJO STROKOVNJAKI »CUMULUS MAMMATUS«

10-4

Proti »rock and rollu«

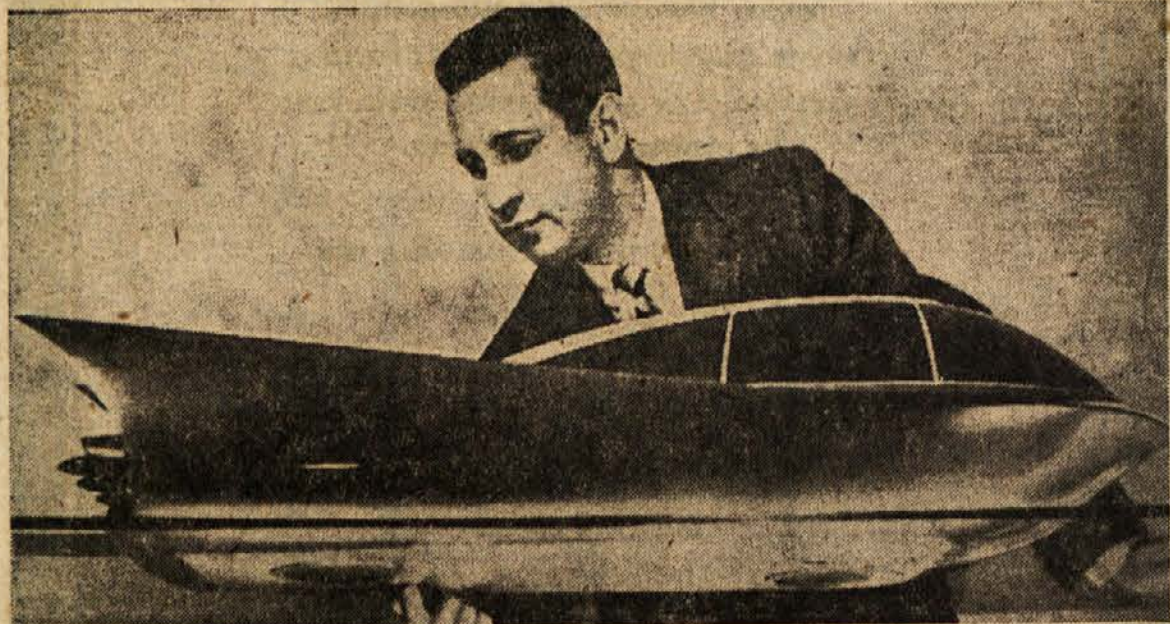
Glasbeniki svetovnega slovesa Menuhin, Mitropoulos in Serkin so ustanovili posebno društvo, ki se bo borilo proti rock and rollu. V tem društvu naj bi se zbirali znani glasbeniki, ki bi z brezplačnimi koncerti vzgajali okus mladine in jo usposabljali za razumevanje klasične glasbe.

Staro seme je vzkilo

V okolici Tokia so naleteli v globini sedmih metrov na lotosovo seme, ki so ga za poskus posejali. Seme je vzkilo, rastlina je pognala cvet in dala plod. Japonski naravoslovci so izračunali, da je bilo to seme staro 3075 let.

Garibaldijeva hči umrla

Pred dnevi je umrla v starosti 91 let Garibaldijeva hči Clelia. Zadnja leta je živela osamljena na Sardiniji, kjer je pokopan Garibaldi. Napisala je bila Garibaldijev življenjepis pod naslovom »Moj oče«.

ves Pariz govoril le o prednostih, ki jih imaš kot kupec v trgovini »Bon Marché«: lahko vstopiš, ne da bi ti bilo treba kaj kupiti, cene so določene, na vsakem kosu blaga vis listek, kupljeno lahko prineseš nazaj in zamenjaš, če ti navsezadnje le ni všeč. In kar je glavno: cene v tej prvi trgovini so bile občutno nižje kot drugod. Boucicaut si je obetal dobiček le od velikega prometa, ki je zares naglo naraščal. Deset let po ustanovitvi trgovine je znašal že 21 milijonov frankov, na prelomu stoletja pa se je pomnožil petkratno.

Ameriška tovarna Ford je pokazala model novega avtomobila, ki ne bo imel koles, marveč ga bo reaktivni pritisk vzdrževal kak centimeter nad zemljo. Reaktivni motorji bi temu vozilu zagotovljali hitrost do 800 km na uro. Karoserija je iz plastične snovi

Sovražnik prah

Sto ton prahu v milijonskem mestu - Pepel južnoameriških ognjenikov je segel čez ocean

- Če lahko verjamemo statistiki, vsrka mesto z 10.000 prebivalci v svoja sajasta pljuča do 3000 ton prahu na leto. Zrak, ki ga vdihavamo Evropejci, je leto in dan poln prašnih delcev, ki prihajajo iz Sahare in srednje Azije, strokovnjaki pa so ugotovili v Evropi tudi že delce prahu, ki ga bruhajo južnoameriški ognjeniki.

dati še tiste nevarne drobce, ki nastajajo pri eksplozijah atomskih in vodikovih bomb.

Na zemlji ni kotička, ki bi bil varén pred prahom. Planinec, ki stoji na vrhu visokega hriba, vdihne vsak trenutek po nekaj tisoč delcev prahu, v pljuča velernestnega prebivalca pa jih pride vsako sekundo nekaj milijonov. Zlasti so ogrožena milijonska mesta. Izračunali so, da mesto z dvema milijonoma prebivalcev vdihne vsak dan okoli sto ton prahu. Če bi se ta prah zbiral na enem samem mestu, bi potrebovali dnevno tovorni vlak, da bi ga odstranili.

Pogosto prinašajo vetrovi v srednjo Evropo saharški prah. Pred nekaj leti je motnordelci saharški pesek zasul Avstrijo, Francijo in južne nemške dežele. Po tem peščenem viharju so izračunali meteorologi, da je veter prinesel v Evropo dva milijona ton saharškega prahu. Takrat so Parižani govorili o rumenem dežju.

Z mnogimi tonami prahu zapisajo ognjeniki mesta, ki ležijo ob njihovem vznožju. Pred kratkim je padlo v Buenos Airesu 4000 ton ognjeniškega pepela, mesto Mendosa pa je pokrila 30 cm debela plast tega prahu. Ves dan so mnogi Argentinci prebili v hišah.

Ko je avgusta 1883 začel bruhati ognjenik Krakatau, je prišlo do doslej najhujše naravne eksplozije, ki je spremenila v prah in vrgla v zrak nad 60 milijonov kubičnih metrov skalovja. Več mesecev so oblaki tega prahu krožili po svetu v višini nekaj tisoč metrov.

Zoge in strup

Na teniškem igrišču v Memphisu je zadnje čase izgubila skoraj sleherna žoga, ki jo je odneslo na travo izven teniškega igrišča. Uprava je zato obesila poseben opomin: »Pustite pri miru travo in zastrupljene žoge!«

Nevidnim sovražnikom, ki nas ogrožajo iz ozračja, se pridružuje zadnje čase tudi radioaktivni sneg. Lansko zimo je zagrnila nekatera severnoameriška mesta debela odeja radioaktivnega snega, ki je povzročila precej težav v industriji. Leta 1955 je sporočila družba Kodak, da je nekaj filmov, ki so jih izde-

lali v določenem časovnem razdobju, prepregla koprena, ki so jo povzročili žarki gama po atomskih poskusih v Novi Mehiki. Raziskave so pokazale, da so segli radioaktivni delci 1500 kilometrov daleč in zastrupili vodo, ki jo uporabljata tovarna pri proizvodnji ovojnega papirja za filme.

Na londonski razstavi »Od začel kov do atomskega merilca časa« so pokazali med drugim tudi skoraj povsem jekleno uro, ki vsaki petnajst minut s trinajstimi različno ubranimi zvonci odmeri čas.

RIO PRESENEČENJE V NEDELJO

DIDEROT IN ZALOŽNIK

Diderot, francoski filozof in kritik iz 18. stoletja, se je napotil k založniku, da bi korigiral enciklopedijo. Prišel je v trenutku, ko se je stari mož oblátil. Ustreljivo Diderot mu je hotel pomagati, vendar se je založnik branil.

»Dovolite, da vam pomorem,« je rekel Diderot, »prav gotovo nisem prvi pisatelj, ki je oblekel založnika.«

VLJUDNI VOLTAIRE

V družbi so se pogovarjali o lepem vedenju. Neka vojvodinja, ki je bila znana po bahavosti, je trdila, da je najbolj nevljuden tisti, ki komu sredi govora skače v besedo. Medtem ko je na široko razpravljala o tej temi in vsem vsiljevala svoje nazore o lepem vedenju, je s kamina skočila iskra na njeno obleko. Začelo se tleti, nato je obleka zagorela v plamenih. Vojvodinja se je na smrt prestrašila, njeni poslušalci pa so prizadevno gasili požar.

Ko je bilo vse končano, so se čudili, kako da ni nihče pravčasno opazil nevarnosti. »Jaz sem videl, kako je iskra padla na obleko,« se je oglasil Voltaire, »vendar nisem maral biti tako nevljuden, da bi vojvodinji segel v besedo.«

Postelja iz sanj

Neka britanska tovarna pohištva je pred kratkim razstavila v Londonu svoj najnovejši izdelek, ki mu je dala ime »postelja iz sanj«. S posebno napravo jo je mogoče v trenutku razstaviti in spet zložiti, ogreva jo električni tok, obložena je z žametom in s krznom kanadske kune, ima vgrajen čajnik, električni brivski aparat in pripravo za masažo. K sestavnim delom moderne postelje sodita še telefon in televizijski sprejemnik. Neki angleški časnikar, ki je opisal to novost, je dejal, da je na tej postelji mogoče tudi spati.

V karnevalskih dneh so v Berlinu nastopile tudi maskare v marsovskih oblekah. Tale na sliki se je zaradi večje prepričljivosti pripeljala s letalom

Drobne ZANIMIVOSTI

NA TREH KOLESIH

Dva mlada Japonca, eden njiju je slikar Setsuo Kirnoe, sta zapustila Tokio na poti okrog sveta na tritiklu. Obiskati nameravata 27 dežel v 18 mesecih.

ZA OTROKE

V pariškem Salonu otroka so priredili tekmovalno med dečki, stari sedem do deset let. Zmagal je tisti, ki je v velikanskem kupu ženskega perila prvi našel moške spodnje hlače.

Na taisti otrokom namenjeni razstavi, prodaja neka založba, ki se je specializirala za otroške klube po sto frankov izvod filmski tehnik z dvema stranema fotografij iz filma, ki ga je cenzura pošteno zrezala. Ta založba ponuja v Salonu otroka tudi knjigo »Fiziologija golote od Diane di Poitier do Brigitte Bardot«.

MRAZ V ZDA

Nekatere pokrajine ZDA je zajel zelo hladen val. Ponekod je zdrknilo živo srebro na trideset stopinj pod ničlo.

VITALNOST

Allie Dowden je dobila dovoljenje svoje mame, da se lahko v nedeljo poroči. Zaročenec ima 77, nevesta pa 103 leta.

SIAMSKI DVOJČKI V ITALIJI

V Grazzano Badoglio v severni Italiji sta se pred dnevi rodili siamski dvojčci. Dekletci, ki sta tehtali ob rojstvu 6,3 kg, sta s kolki zraščeni.

Ko sta se poročila, je Jacques na Josefjino prošnjo opustil nevarni poklic pilota, ki preizkuša avtomatične sedeže. Zaposlil se je kot tajnik v nekem podjetju. Potem je zdravnik ugotovil, da ima Josée hudo srčno napako, ki bi jo bilo mogoče operirati za drag denar. Jacques je skrivaj spet hodil na letališče, kjer je preizkušal nove sedeže, ki pilota v primeru nevarnosti poženejo iz letala. Tako je prislužil denar za operacijo. — Mlada zakoneca si ogledujeta naboj, ki poženejo pilotski sedež iz kabine

TVEGANA OPERACIJA

S kuhinjskim nožem in navljinim peresom sta dva brata brez sleherne medicinske izobrazbe operirala svojega očeta, zdravnika, in mu tako rešila življenje.

Dr. Charlesu Olsonu, 71-letnemu zdravniku, je namreč pri pojedini ob njegovi srebrni poroki zabel kosček gnjati v sapnik. Vse je kazalo, da se bo zdaj zdaj zadušil. Tedaj pa mu je eden izmed sinov prerezal vrat in odprl sapnik. Drugi sin je medtem razdrl navlino pero in gumijasto cevko vtaknil v odprto sapniko. Tako je oče spet lahko dihal in se čez nekaj minut znebil zahrbtnega kosčka gnjati.

16-KRAT POROČEN

Brazilska pilotinja ima zdaj opravka s 54-letnim Agenorjem Fabregasjem, ki se je od leta 1932 dalje v različnih krajih Brazilije najmanj sedemkrat poročil, a se ni niti enkrat ločil. Vendar vse kaže, da se je Fabregasi poročil še z devetimi drugimi ženskami in tako s šestnajst zakonitskimi zvezami nedvomno dosegel svetovni rekord v dvoženstvu, oziroma v množčenstvu. Takoj, ko so bili medeni tedni pri kraju, je ukradel svoji zakoniti družici, kar je le mogel, in odnesel pete.

ZADNJA ZELJA

Pozno zvečer je prišel na neko nemško policijsko postajo možakar, ki je trdil, da je s samomorilnim namenom izpil stekleničko strupa. Dežurni stražnik je bil telefonično po rešitni avto, možakar pa je dejal: »V bolnišnico nimam smisla, raje me peljite kar v mrtvašnico.« Kmalu potem je omahnil in izdihnil.